

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Aktuální výzvy pro migrační politiku Evropské Unie
Current Challenges for the Migration Policy of the European Union

Student: Bc. Milan Klobušiak
Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Milan Klobušiak

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210T004 Eurospráva

Téma:

Aktuální výzvy pro migrační politiku Evropské unie
Current Challenges for the Migration Policy of the European Union

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Migrační toky a multikulturní Evropa
3. Migrační politika Evropské unie v komparaci s politikami vybraných nečlenských států
4. Reakce migrační politiky Evropské unie na aktuální migrační trendy
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: Key Publishing, 2015. 94 s. ISBN 978-80-7418-230-3.

SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.

UNITED NATIONS. Department of Economic and Social Affairs. *International Migration Policies: Government Views and Priorities*. New York: United Nations, 2013. 107 s. ISBN 978-92-1-151512-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracoval samostatně, a uvedl jsem všechny použité zdroje a literaturu.

V Ostravě dne 21. dubna 2017

Milan Klobušík

Touto cestou děkuji mojí vedoucí diplomové práce Ing. Evě Kovářové, Ph.D. za její odborné vedení, pomoc, laskavost, trpělivost a především za její cenné rady a náměty při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Migrační toky a multikulturní Evropa	5
2.1 Formy mezinárodní migrace.....	6
2.2 Důsledky mezinárodní migrace	7
2.3 Migrace a Evropská unie	9
2.4 Vývoj migrační politiky Evropské unie.....	11
2.4.1 Dublinská úmluva	12
2.4.2 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu.....	13
2.5 Občanství Evropské unie a postoj k občanům třetích zemí.....	16
2.6 Orgány související a ovlivňující migrační politiku	18
3. Migrační politika Evropské unie v komparaci s politikami vybraných nečlenských států	21
3.1 Migrační politika Spojených států amerických	23
3.2 Migrační politika dalších vybraných zemí	27
4. Reakce migrační politiky Evropské Unie na aktuální migrační trendy	34
4.1 Aktuální migrační trendy.....	34
4.2 Reakce politik Evropské Unie na migrační a uprchlickou krizi.....	41
4.3 Reakce politik Německa na migrační a uprchlickou krizi.....	48
4.4 Reakce politik Řecka na migrační a uprchlickou krizi.....	50
4.5 Reakce politik Itálie na migrační a uprchlickou krizi.....	51
4.6 Reakce politik Maďarska na migrační a uprchlickou krizi	51
4.7 Reakce politik České republiky na migrační a uprchlickou krizi.....	52
5. Závěr	53
Seznam použité literatury	56
Seznam zkratk	64
Seznam tabulek a grafů	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

1. Úvod

V globálním světě je migrace přirozený jev, ovšem migrace jako taková existuje od pradávna. Světová populace každým dnem stále roste, s tím roste pochopitelně i počet lidí, kteří se rozhodli opustit svou vesnici, své město nebo zemi, ve které žijí. Lidé migrují z mnoha důvodů, někteří za rodinou, jiní za prací a někteří kvůli nepříznivým podmínkám v jejich domovské zemi. V současné době se Evropská unie potýká s nárůstem počtu lidí, kteří do Evropy přicházejí, a se zvyšujícím se počtem těchto lidí vyvstávají výzvy, ve smyslu jak tuto situaci řešit z ekonomického, demografického a humánního hlediska. Protože ve finále je migrace základním lidským právem, a je třeba najít rovnováhu mezi tím, jak toto základní právo lidem zabezpečit, a na druhé straně tím, jak neodejmout práva dosavadní obyvatelům Evropské unie.

Cílem práce je zmapovat a zhodnotit migrační trendy, komparovat migrační politiku Evropské unie s politikami vybraných zemí a identifikovat hlavní výzvy pro tuto migrační politiku. S ohledem na tento cíl byla formulována hypotéza následovně, na základě mediálního obrazu se předpokládá, že migrační vlna začala v roce 2014, kdy se začal zvyšovat počet žadatelů o azyl původem ze Sýrie.

Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních obsahových kapitol, vyjma úvodu a závěru. V první kapitole nazvané Migrační toky a multikulturní Evropa je teoreticky vymezena migrace, její projevy a rámcový přístup Evropské unie k migraci. V rámci této kapitoly byly použity metody explorace, explanace a deskripce. Ve druhé kapitole s názvem Migrační politika Evropské unie v komparaci s politikami vybraných nečlenských států byla pomocí deskripce a komparace porovnána migrační politika Spojených států amerických, Austrálie, Norska, Jihoafrické republiky a Švýcarska s migrační politikou Evropské unie. V rámci třetí kapitoly Reakce migrační politiky Evropské unie na aktuální migrační trendy byla provedena analýza počtu, důvodu příchodu a původu imigrantů a následná reakce migrační politiky Evropské unie. V této kapitole byly použity metody analýzy, dedukce a deskriptivní statistiky.

2. Migrační toky a multikulturní Evropa

Migrace obyvatelstva je proces, který ve své lehce pozměněné podobě probíhá v podstatě odjakživa. Již naši předchůdci Homo sapiens v jisté podobě migrovali od stanoviště ke stanovišti, kde lovili a sbírali potravu, a kde tábořili a žili. V antickém Řecku lidé zase začali osídlovat nově objevená území, což lze také klasifikovat jako určitý druh migrace populace. Ve středověku, se lidé začali koncentrovat ve městech a řemeslníci a obchodníci cestovat. S nástupem novověku a industriální revoluce se lidé z venkova začali shlukovat ve městech, a rovněž nelze opomenout zámořské objevy, a s nimi spojenou mezikontinentální migraci obyvatelstva.

Člověk jako svobodná entita by měl disponovat možností se rozhodnout, kde bude žít a bydlet a kdy a kde se přestěhuje. Tato možnost je zakotvena ve Všeobecné deklaraci lidských práv, ta v článku 13 říká, že „*každý člověk má právo volně se pohybovat a svobodně si vybrat bydliště uvnitř každého státu*” a „*každý člověk má právo opustit jakoukoli zemi, včetně té své, a zpět se do ní vrátit*” (United Nations, 2015b). Samotná migrace, respektive migrant je pak definován Organizací spojených národů (The United Nations - OSN) jako každá osoba, která dočasně nebo trvale žije v zemi, ve které se nenarodila, a získala zde nějaké významné společenské vazby (UNESCO, 2015). Na stránkách ministerstva vnitra ČR je mezinárodní migrace popsána jako „*pohyb jednotlivců i skupin osob mezi územím jednotlivých zemí světa*” (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015).

Další dokument OSN, který se zabývá problematikou migrace, a to zejména migrace ekonomické, je Úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. Úmluva definuje migranta jako někoho, kdo na základě svého vlastního rozhodnutí cestuje za prací do jiné země. Úmluva neobsahuje žádná speciální ustanovení nebo práva, které by již občané všech svobodných zemí neměli, ale spíše je přiznává všem migrujícím pracovníkům. V úmluvě jsou rovněž rozlišeny pojmy migrant, uprchlík a vysídlený, v zásadě jde o rozlišení dobrovolného a nedobrovolného opuštění země. Jediným problémem zůstává fakt, že Úmluvu nepodepsala většina vyspělých zemí, podepsaly ji ty země, které jsou bezprostředně ovlivněny migrací svého obyvatelstva, aby chránily své migrující občany cestující do jiných zemí. V této oblasti je ještě vhodné zmínit Mezinárodní organizaci práce, která pracuje pod záštitou OSN a je tak vlastně také subjektem celosvětového významu v oblasti mezinárodní migrace pracovníků.

2.1 Formy mezinárodní migrace

Základním formou migrace je pracovní migrace, jak bylo nastíněno výše. Jedná se o pohyb pracovníků, kteří někdy dočasně, v některých případech trvale odcházejí za prací do zahraničí. Hlavním důvodem pro opuštění mateřské země je pochopitelně vidina vyšších příjmů a celkově lepší ekonomické situace. Většina z těchto pracovníků zasílá určitý finanční obnos zpátky do své mateřské země svým blízkým na živobytí, tuto situaci pak lze pojmenovat jako tzv. remitenci. Remitence je v soudobém světě jedním z nejvýznamnějších příjmů lidí žijících v rozvojových zemích. Odhaduje se, že tento zdroj financí je trojnásobně větší než oficiální rozvojová pomoc, a tím, že jde přímo ke konkrétním lidem, je také daleko účinnější (Palát, 2015). Podkategorií pracovní migrace je také tzv. odliv mozků, v angličtině brain drain. Výraz odliv mozků označuje fakticky to, co se při tomto druhu migrace děje. Vzdělaní pracovníci jsou lákáni do jiné země, kde jim je nabídnut vyšší plat a lepší podmínky k práci. Země, která pracovníky naláká, získává okamžitě nové kvalifikované pracovníky, zatímco mateřská země, která do nich investovala, kvalifikovanou pracovní sílu ztrácí. V současné době je toto aktuální praxe v USA, Austrálii, Kanadě, Spojeném Království nebo také například v Číně či v zemích, které jsou bohaté na naleziště ropy. Velká poptávka je po anglicky mluvících pracovnících technických, humanitních a zdravotnických oborů. Právě posledně zmiňované země Čína a například Spojené Arabské emiráty, jsou v poslední době pověstné štědrostí při přesunu odborníků do svých zemí i se zabezpečením celých jejich rodin.

Další formou migrace je nelegální migrace, což znamená pobyt cizinců na určitém území bez platných dokladů, ať už to pracovních povolení nebo bez platného víza. Velkým problémem v této oblasti je nelegální migrace za účelem práce v daném státě (Palát, 2015). Za předpokladu, že není odhalena, je přínosná pro obě strany, zaměstnance i zaměstnavatele. Zaměstnanec dostane relativně více peněz než v domovské zemi, avšak za ztížených podmínek. Zaměstnavatel neplatí státu odvody za zaměstnance a většinou mu nabízí neadekvátní ohodnocení, zaměstnanec pak zpravidla dělá fyzicky náročnou práci, kterou v dané zemi není nikdo ochoten dělat ani při nadprůměrné mzdě, jelikož je mnohdy považována za podřadnou. Narůst nelegálních migrantů je patrný také v Evropě, a to ve spojitosti s odstraněním vnitřních hraničních kontrol v rámci Schengenské dohody.

Novější údaje OSN z roku 2013 ukazují rostoucí počet mezinárodních migrantů, kdy k zmiňovanému roku 2013 bylo na světě celkem evidováno 232 mil. migrantů, což je takřka 60 miliónový nárůst oproti roku 2000. Z pochopitelných důvodů většina migrantů směřuje do vyspělých států, bez mála 1/3 z nich směřuje do Evropy. Celkově pak největší počet

přistěhovalecké populace žije na území USA, přibližně 46 milionů lidí, dále v Ruské federaci a Německu (United Nations, 2013a). Kromě Německa největší příval imigrantů hlásí Spojené království, Itálie, Francie a Španělsko. Velmi podstatná je také skutečnost, že zjišťování počtu imigrantů není jednoduché. Zaznamenat pohyby jednotlivých lidí v reálném čase napříč kontinenty je nemožné, proto jsou data k dispozici s velkým zpožděním. Nehledě na to, že část migrace tvoří také výše zmíněná nelegální migrace, kterou lze statisticky dokumentovat jen odhalením nelegálního migranta a statistickými odhady.

Jak již bylo nastíněno výše, nejen smluvně ale i fakticky je třeba rozlišovat mezi migranty a uprchlíky. Původní a první dokument zabývající se statutem a právy uprchlíka je Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla přijata Valným shromážděním OSN v roce 1951. Uprchlík je definován jako osoba, která se oprávněně obává pronásledování z důvodu rasových, národnostních, náboženských, politických či z důvodu příslušnosti k určitým sociálním skupinám (UNESCO, 2015). Hlavní ustanovení v kontextu uprchlíků hovoří o tom, že uprchlík - uprchlíci nesmějí být navraceni do země, kde jim hrozí výše zmíněná nebezpečí. V úmluvě jsou rovněž explicitně uvedeny skupiny, které nemohou získat postavení uprchlíka (váleční zločinci). Uprchlík může v zemi, do které uprchl požádat o azyl a pokud mu bude azyl udělen, stává se uznaným uprchlíkem.

2.2 Důsledky mezinárodní migrace

Důsledky mezinárodní migrace mají současně dvojí podobu, na jedné straně se migrace odráží na domácí (hostitelské) ekonomice, na druhé straně pak působí dopady na ekonomiku mateřskou (vysílající).

Pozitiva pro vysílající ekonomiku plynou z toho, že odliv pracovníků uvolňuje nové pracovní příležitosti, v jistém smyslu tak může docházet k poklesu nezaměstnanosti. Pokud emigranti posílají finanční prostředky do mateřského státu, pak se v tomto státě zvyšují devizové rezervy, tudíž finance, které mohou být vynaloženy na růst domácí ekonomiky. Rovněž dochází ke zvýšení zájmu o zboží a služby v obou směrech, tedy ke zvýšení obchodu v obou dvou ekonomikách. Spolu se zasílanými penězi, může za jistých okolností docházet i k přesunu informací nebo technologií. Pokud se daný emigrant klasifikuje jako dočasný, při návratu do mateřské země disponuje novými znalostmi a zkušenostmi, které může předat dále. Negativa lze spatřit právě ve výše zmíněném odlivu vysoce kvalifikovaných pracovníků, v té chvíli jsou z pravidla postiženy nejvíce veřejné služby a průmysl. S tím je samozřejmě spojeno i zvyšování mezd v těchto sektorech, což je výsledek zvýšené poptávky po pracovnících těchto

oborů. Země jako taková přichází o investice, které vložila do pracovníka prostřednictvím vzdělávacího systému.

Pozitivum pro hostitelskou ekonomiku je jednak zaplnění mezer na trhu práce v oblastech, ke kterým domácí pracovníci vzhlížejí negativně, ať už se jedná o těžkou fyzickou práci např. ve stavebnictví, nebo špatně ohodnocenou práci ve veřejném sektoru např. ve zdravotnictví. Vyšší počet imigrantů znamená potenciálně větší obchodní příležitosti, tedy růst agregátní poptávky. Pokud hostitelská země přivede kompletně vzdělané pracovníky, odpadnou jí tímto náklady na jejich vzdělání. Ve většině případů pracovní migrace jsou imigranti čistými plátcí do veřejných rozpočtů, tedy platí hostitelskému obyvatelstvu daň a přispívají na chod veřejných služeb. Za negativní důsledky lze považovat konkurenci na trhu práce s výsledkem nespokojenosti tuzemců a celkový sociální neklid. Pokud pracovní síla získává vyšší reálnou mzdu než by dostala doma, stále více pracovníků z vysílající země má tendenci k přesunu, tedy stoupá jejich mobilita. V tom případě je pracovní síla atraktivní pro soukromou sféru, nikoli však pro veřejnou, což vede instituce ke zpřísnění podmínek pro udělení pracovních povolení. Naopak, pokud je pracovní síla ze zahraničí levnější, vede to k poklesu požadavků zaměstnavatelů na kvalifikaci, vzrůstá jejich poptávka po více výkonných pracovnících, což se projevuje jako neochota zaměstnavatelů zavádět nové technologie, pouze zvyšovat produktivitu práce.

Kontroverzní otázka vyvstává nad tím, jakým způsobem mohou zahraniční migranti obohatit nebo neobohatit zemi, ve které žijí a pracují. OSN prezentuje svůj postoj jednoznačně, všichni členové Valného shromáždění se shodli na tom, že bez ohledu na všechny argumenty je migrace pozitivní jev, který ovlivňuje světovou ekonomiku a hostitelskou zemi jen pozitivně (United Nations, 2010). V souvislosti s migrací někteří autoři, jako například Samuel Huntington (2001) nebo Harald Scheu (2011), se ve svých publikacích věnují tématu „střetu civilizací“ nebo „kulturního konfliktu“.

Mnoho lidí si na pod pojmem kulturní konflikt představí izolované části měst, ve kterých žijí imigranti ve svých komunitách. Nicméně je třeba podotknout, že kulturní konflikty proběhly i mezi Evropany samotnými v těsně postsovětské éře. V publikaci Migrace a kulturní konflikty (Herald Scheu, 2011) se lze setkat se členěním konfliktů do tří skupin. První jsou konflikty na úrovni státní, tedy střety v situaci, kdy se dotýčný dostává do styku se státní mocí např. vojenská služba nebo výkon trestu. Druhou skupinou jsou konflikty na veřejné úrovni, tedy střet odlišných zájmů a kultury na veřejných místech jako je škola nebo pracoviště.

Poslední skupinou jsou konflikty na úrovni soukromé, kdy jde o konfrontaci procesů jednotlivců uvnitř sociálních skupin nebo rodiny. Jako další lze klasifikovat legislativní prostředí, tedy konflikt soukromého, vnitrostátního nebo mezinárodního práva. Zde samozřejmě nastává problém při konfrontaci práva a projevů náboženských pravidel, například u muslimů vyznávající Islám ve své nejortodoxnější formě.

V jistém pohledu velkou roli v migraci sehrává také proces globalizace. Globalizaci lze popsat jako proces, při kterém se jednotlivé části světa relativně přibližují (přičemž není brána v potaz geografická vzdálenost), a některé relativně oddalují. Je to důsledek změny společnosti, který vede k větší propojenosti politických, sociokulturních a ekonomických vztahů, tedy k růstu internacionalizace a interdependence (Fojtíková a kol., 2014). Díky moderním technologiím a pokroku ve výzkumu a vývoji lze rychleji cestovat, rovněž informace jsou dostupné okamžitě. Globalizace má pochopitelně i negativní důsledky, větší propojenost má za následek větší dopady krizí, hlubší dopady problémů a jejich obtížnější řešení. Do toho zapadá pochopitelně i migrace. Dalším pojmem spojeným s migrací je i xenofobie, která je vnímána jako negativní důsledek přílivu nových obyvatel do států. Xenofobie znamená patologický strach z něčeho neznámého.

S migrací je spojená celá řada otázek, migrace má vždy nějaké příčiny a důsledky. Na poli Evropské unie (EU) je to pochopitelně hodně zmiňované téma. EU vnímá podměty z celého světa a snaží se tyto de facto mezinárodní otázky řešit. Příkladem může být mezinárodní strategie proti chudobě, která v této oblasti sehrává svou roli. Vždyť jedním z hlavních důvodů proč k migraci dochází, je ekonomická situace, a kdo není z rozvojových zemí platný na trhu práce a má možnost, může se objevit na druhé straně jako nelegální migrant. Boj proti nadnárodnímu organizovanému zločinu je také další aspekt, kterému EU přikládá velký význam. V migrační politice se může projevovat jako boj proti převaděčským skupinám, a nepochybně díky volnému pohybu uvnitř EU umožnil lepší koordinaci a zpřístupnil nové možnosti organizovaného zločinu. Prevence ozbrojených konfliktů je také jedno z témat, které zasahuje do migrační politiky, jelikož válečný konflikt vyvolává migrační toky. Nutno však kriticky zhodnotit, že v poslední době EU na tomto poli není příliš úspěšná a velké toky jak migrantů, tak lidí hledající azyl přibývá (viz Ukrajina, Sýrie, Irák).

2.3 Migrace a Evropská unie

V posledních deseti letech Evropská unie vnímá problematiku migrační politiky jako ožehavé téma, obzvláště ve stínu současné situace s uprchlíky zaplavujícími jižní Evropu a

doslova se valícími na vnější hranice EU. Nicméně již před touto situací bylo v politickém rozhodování jasné, že je třeba situaci řešit, a to společně, tedy použít koordinovaný přístup.

Avšak migrace jako taková není v Evropě ničím novým, stěhování národů, migrace Evropanů do Ameriky nebo pohyby z východu na západ za železnou oponu. Ve stínu demografického vývoje, kdy téměř všechny země mají míru porodnosti pod úrovní 2, tedy na hodnotě, kdy v dlouhodobém výhledu není zaručeno zachování populace a kultury daného státu, je migrace důležitým aspektem. Vždyť většina států bez nově příchozích migrantů by populačně klesala. Důvody proč v evropských vyspělých zemích došlo k poklesu fertility, lze jen těžko specifikovat, závisí to na jednotlivcích a jednotlivých státech jako takových. Možná lidé ve vyspělých zemích otálejí s rodičovstvím, kvůli strachu z okolí, více si uvědomují rizika životní i ekonomické. Nebo nechtějí přivést děti do světa, ve kterém jsou stále čím dál tím větší problémy se životním prostředím a rozrůstajícími se nemocemi s nimi spojenými. Nebo jen upřednostňují život, ve kterém hrají hlavní roli oni.

Dalším velmi specifickým rysem v migraci v EU je skutečnost, že uvnitř územního prostoru EU byly zrušeny kontroly na hranicích mezi členskými státy, a existují tak jenom kontroly při překročení vnější hranice na území členských států EU. K tomu lze také přičíst existenci Schengenského prostoru, díky kterému je zmíněný volný pohyb zastřešen společným schengenským *acquis* a jsou do něho zapojeny i státy Evropského hospodářského prostoru. V podstatě tak jde říct, že v rámci evropského integračního procesu je žádoucí, aby k migraci docházelo. Ne vždy však byl postoj k volné migraci pozitivní, většina států EU15 se před rokem 2004 obávala masivního přílivu pracovníků po vstupu nových 10 členských zemí. Proto při vyjednávání o vstupu nových členů bylo vyjednáno tzv. přechodné období, které ponechávalo 12¹ původním členským státům sedmiletou ochrannou lhůtu, po které byl omezen volný pohyb pracovníků sil.

Jedna ze svobod, tedy volný pohyb osob v rámci Jednotného evropského aktu je k volnému pohybu osob jako platforma předurčena. Ačkoli je celá praxe vnitřního trhu EU stále otevřenou záležitostí, protože politiky EU v této oblasti musí stále reagovat na nové podněty, v oblasti volného pohybu osob je účelem, aby se lidé přesouvali za prací a hledali nové pracovní příležitosti, neboť povzbuzení mobility pracovního kapitálu, nabourávání strnulosti trhu práce je vlastně otázkou migrace.

¹ Jen Velká Británie, Irsko a Španělsko ponechaly své pracovní trhy bez překážek, tedy bez nutnosti pracovního povolení.

V současné době hraje značnou roli nejen v Evropě ale i po celém světě multikulturalismus. Pojem multikulturalismus může být vnímán mnoha odlišnými způsoby, v závislosti na úhlu pohledu se může jednat o vědeckou teorii, postoj k praktikování migrační politiky, společenskou situaci, konflikt, nebo jako ideál, kterého chce společnost dosáhnout. Zjednodušeně lze interpretovat multikulturalismus jako myšlenku a ideu, ve které je lidská společnost tvořena lidmi různé rasy, různého náboženské a politického vyznání, různými hodnotami a preferencemi. V této společnosti jsou si všichni lidé rovni, respektují se, učí se a žijí v celkové harmonii (Evropa 2045, 2015). Tato definice v podstatě odráží to, na jaké ideji je Evropská unie založena, „*EU je založena na zásadách lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a respektování lidských práv, a to i práv osob patřících k menšinám*“ (Evropská komise, 2011). Při pohledu na skladbu EU je zřejmé, že multikulturní je, počítá zatím 28 států, ale k tomu je nutno započítat daleko více národů. Každá země má svá zvláštní území, některá z nich se považují i za samostatné části, jako například Katalánsko, Skotsko a Wales, odlišné hodnoty také sdílejí Pařížané oproti lidem z jižního pobřeží Francie, nehledě na početné skupiny přistěhovalců například Turků v Německu. Multikulturalismus je tedy neoddělitelnou součástí Evropské unie, ovšem ne všichni občané tuto myšlenku následují, to lze pozorovat v současné době při vzrůstající nevoli proti přistěhovalcům. Ve stejný okamžik však vyvstává otázka, jestli příchozí migranti, potažmo uprchlíci, chtějí ideu multikulturalismu akceptovat a následovat.

2.4 Vývoj migrační politiky Evropské unie

Otázky v oblasti migrace byly dlouhou dobu výlučně v pravomoci členských států. První náznaky a snahy o společný přístup bylo možno spatřit v první polovině 70. let, kdy se Evropská komise začala zajímat o migraci pracovníků v rámci Evropského hospodářského společenství, jejich postavení a také otázkami nelegální migrace. Zásadní rozpor v této době panoval v rozdílnosti zájmu jednotlivých členských států a samotného Společenství, jinými slovy řečeno ve vytvoření mezinárodních a národních standardů. Přičemž v rozporu stojí na jedné straně tato nutnost vytvoření standardů a na straně druhé většinou ochranná represivní migrační politika jednotlivých národních států. Nutno poznamenat, že aktivita v této fázi vývoje migrační politiky neproběhla jen tak znenadání. Podmět pro zájem v této oblasti vyvolala skutečnost, že od roku 1960 došlo ke změně struktury migrantů. Zatímco před rokem 1960 jedna čtvrtina migrující pracovní síly pocházela z třetích zemí, v roce 1973 tomu již bylo naopak, tedy pouze jedna čtvrtina migrujícího obyvatelstva byla původem zevnitř Společenství.

Maastrichtská smlouva z roku 1993, jako významná smlouva v evoluci Evropských společenství, také narazila na otázku migrační politiky. Konkrétně vízové záležitosti zařadila do oblasti komunitárního práva, a dále otázky týkající se azylu, kontrol na vnějších hranicích EU, migrační agendy a politiky vůči občanům třetích zemí a přiřadil do nově vzniklého III. pilíře, díky čemuž se naskytl prostor pro mezivládní spolupráci. Nicméně brzy se tento způsob spolupráce ukázal jako neefektivní a neúspěšný, jelikož migrační politika je velmi palčivé téma, a jednomyslnost při rozhodování nevedla prakticky k žádnému pokroku. Revize v podobě Amsterodamské smlouvy z roku 1997 převedla výše zmíněné části migrační a azylové politiky do prvního pilíře, čili byly přidány k vízové problematice do komunitárního práva. Respektive Rada EU má od této doby pravomoc rozhodovat v oblasti kontroly hranic, v oblasti legálního pobytu uvnitř území EU a otázky týkající se azylu a nelegálního přistěhovalectví a pobytu, včetně řízení s těmito osobami a jejich následného navrácení do země původu. Vlády členských zemí Dánska, Irska a Velké Británie si díky doložce opt-out nechaly volnou ruku, a nebyly zavázány plnit normy v rámci společné migrační a azylové politiky. Nicméně v rámci Amsterodamské smlouvy bylo ustanovení o pětiletém přechodném období, fakticky tedy k realizaci komunitárního práva v prvním pilíři došlo až od roku 2004 (Scheu, 2010).

2.4.1 Dublinská úmluva

Dublinská konvence vytváří základní strukturu pro uplatňování azylové politiky EU, je zaměřena na dvě podstatné věci. Za prvé vytváří rámec určující, který členský stát EU posoudí žádost uchazeče o azyl a za druhé určuje, že tak učiní právě jeden členský stát. Celý název této úmluvy zní Úmluva určující stát odpovědný za posouzení žádosti o azyl, podané v některém z členských států. Jelikož byl vyjednána na setkání představitelů členských zemí EU v roce 1990, v Dublinu, vžil se jednodušší a kratší název, Dublinská konvence, nebo úmluva. Ačkoli byla úmluva vyjednána ve zmíněném roce 1990, v platnost vešla až po ratifikaci všemi členskými zeměmi v roce 1997. Kromě jednotlivých členských států se touto konvencí řídí také Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko. Původně problémy týkající se azylové politiky řešila Schengenská dohoda, která byla sice přijatá ve stejném roce jako Dublinská úmluva, ale na rozdíl od ní platila hned od roku 1990. Konvence řeší/řešila základní problém, kdy si žadatel o azyl podal několik žádostí v různých členských státech, tudíž každý členský stát posuzoval tuto žádost odděleně, a i když byla jeho žádost oficiálně v některém státě zamítnuta, mohl žadatel pokračovat v podávání žádostí. To, který stát je zodpovědný za zpracování žádosti vyplývá z Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 604/2013, a řídí se podle několika kritérií, a to kritériem rodinných vazeb, již vydanými vízy nebo povelím pobytu, neoprávněného vstupu

nebo pobytu, bezvízového styku a kritériem první podané žádosti o azyl. Dublinská úmluva byla po dlouhou dobu kritizována za neefektivitu, například státy stále mohly využívat svoje vlastní zákony, nebo nemožnost dokázat žadateli o azyl, kterými zeměmi prošel před tím, než v dané zemi požádal o azyl. Avšak pod tíhou současné migrační krize se Dublinský systém v podstatě rozpadl, proto proběhla jeho revaluace v první čtvrtletí 2016. Ačkoli bylo v této oblasti přijato několik dodatečných nařízení, které odrážejí aktuální migrační vlnu, stále se přijatá opatření jeví jako nedostatečná.

2.4.2 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu

Jako jeden z cílů svého předsednictví si Francie vybrala vytvoření paktu o migraci a azylu, který by vytvořil přísnější pravidla a zároveň by byl vybalancovaný v ohledu k přijímání azylantů. V létě 2008 po předložení podkladů francouzským ministrem pro imigraci se začala Evropská komise usilovně pracovat na návrhu, který byl v říjnu téhož roku představiteli členských států odsouhlasen a představen jako Evropský pakt o migraci a azyl. Pakt vychází z premisy, že Evropská unie nemá dostatek zdrojů na to, aby zabezpečila všechny migranty, kteří doufají v lepší život v Evropě. Aby se situace v oblasti migrace zlepšila, je potřeba, aby všechny členské země přispěly lepší společnou koordinací a zlepšením řešení celé situace z hlediska jejího managementu. Samotný pakt je pak zaměřen na pět bodů, a to (Euractiv, 2012):

- Legální migrace, kdy je v této oblasti třeba přijímat přistěhovalce v duchu solidarity, je tedy zapotřebí komplexní přístup k migraci, který zohlední pozici a postoj jednotlivých členských států;
- Nelegální migrace, v tomto bodě je zmíněn důsledný postoj k repatriaci, tedy navrácení nelegálních migrantů do země původu, rovněž je zde zmíněn boj proti obchodování s lidmi, který s tímto do velké míry souvisí;
- Kontrola hranic, která vychází z práce FRONTEXU, a navrhuje rozložení tlaku na dvě oddělené velící struktury, které se budou zabývat problematikou na jihu a východu;
- V rámci bodu třetí země, by se měla EU zaměřit na to, ze kterých zemích přistěhovalci přicházejí a proč, následně pak s těmito zeměmi tuto situaci řešit. Čtvrtým bodem je zapracování na společné azylové politice;
- Posledním bodem je pak apel na řešení migrace se zeměmi původu migrantů. Solidarita a sdílená zodpovědnost je v tomto ohledu důležitější než přebytná institucionalizace a regulace, je jednou z hlavních myšlenek celého paktu.

Na tomto místě je třeba zmínit ještě dva programy, které měly silný vliv v oblasti migrační politiky a vymezily její přesnější směřování. Tyto programy byly projednávány v rámci tzv. prostoru svobody, bezpečnosti a práva na dvou zasedání ve Finském Tempere (1999) a v Haagu (2004). Program z Tempere byl první předzvěstí praktického fungování migrační a azylové politiky EU. Program se zabýval čtyřmi oblastmi, a to partnerství se zeměmi, společný azylový systém, řízení migračních proudů a spravedlivé zacházení s občany třetích zemí. (European parliament, 1999). Rovněž Rada probírala témata jako nelegální migrace a obchodování s lidmi, a také jejich ekonomické vykořisťování. Program vyvolal velká očekávání a zástupci členských zemí si byli velmi dobře vědomi potřeby komplexního pojetí migrační problematiky. Tak jako tomu v politice někdy bývá, očekávání nejsou naplněna, v tomto případě za slabými výsledky stojí zejména fakt, že členské státy ačkoli, měly možnost navrhnout legislativní normy a předpisy v drtivé většině, ponechali vše na Evropské komisi. Rovněž je třeba přičíst výše zmíněnou jednomyslnost při schvalování. Haagský program stanovoval strategii na léta 2005-2010. Byly v něm navrženy návrhy na společný azylový systém, posílení vnějších hranic a boj s nelegální migrací.

2.4.3 Migrační politika v Lisabonské smlouvě

Lisabonská smlouva je jedním z nejdůležitějších dokumentů ve vývoji Evropské unie, potažmo Evropských společenství. Byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu², jejím hlavním cílem bylo reformovat EU do takové podoby, ve které bude více demokratická a efektivní, a bude lépe reagovat na měnící se okolní svět, přičemž se bude řídit ideou v jednotě je síla. Jako hlavní změny se jeví především posilující se role Evropského parlamentu, změna hlasování v Evropské radě a také zřízení dvou nových vedoucích pozic, a to stálého předsedu Evropské rady a vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku³. Lisabonská smlouva rovněž přesně vymezuje, které role v rozhodovacím procesu náleží výlučně EU, které náleží jednotlivým členským státům, a také které jsou sdílené (Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2010). Pro tuto část práce jsou důležité oblasti politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví obsaženy v hlavě páté, v kapitole 2 smlouvy o fungování Evropské Unie. V článku 77 je stanoveno, že „Unie rozvíjí politiku s cílem:

- a) zajistit, aby osoby bez ohledu na svou státní příslušnost nebyly kontrolovány při překračování vnitřních hranic;

² Účinnosti nabyla 1. prosince 2009.

³ V současné době na první zmíněné pozici Donald Tusk a Federica Mogherini jako Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

- b) *zajistit kontrolu osob a účinný dohled nad překračováním vnějších hranic;*
- c) *postupně zavést integrovaný systém řízení vnějších hranic.*“ (Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2010, čl. 77).

V této části smlouvy lze tyto cíle vymezit jako podstatné pro fungování schengenského prostoru, tedy prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích s důslednou kontrolou a dohledem na vnějších hranicích. Do této oblasti rovněž spadají opatření v oblasti společné politiky víz a povolení pobytu, rozhodování, za kterých podmínek mohou cizí státní příslušníci třetích zemí využívat svobody pohybu nebo opatření v oblasti zavádění integrovaného systému řízení vnějších hranic.

V následném článku 78 je pak pokryta azylová politika „*Unie vyvíjí společnou politiku týkající se azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady nenavrácení.*“ (Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2010, čl. 78). V Lisabonské smlouvě je tak explicitně vyjádřeno, že se EU snaží o vybudování společného evropského azylového systému. Ve smlouvě jsou rovněž vyjádřeny opatření ve vztahu k azylové politice, jako například jednotný azylový status a jednotný status doplňkové ochrany pro příslušníky třetích zemí⁴, normy pro přijímání těchto žadatelů, společný režim dočasné ochrany vysídlených osob v případě hromadného přílivu, a také partnerství a spolupráce se třetími zeměmi pro případ náhlých přílivů osob žádajících o azyl. Konečně článek 79 je zaměřen na společnou přistěhovaleckou politiku, přičemž hlavním cílem je zajistit efektivní řízení migračních toků, spravedlivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí pobývajících na území EU, a předcházet nelegálnímu přistěhovalectví a obchodu s lidmi a zároveň činit kroky proti těmto činnostem (Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, 2010).

2.4.4 Stockholmský program

Stockholmský program je první⁵ lisabonský dokument, který je zaměřen na oblast spravedlnosti, svobody a bezpečnosti. Jedná se o 5letý (2010-2014) akční plán, který byl prezentován jako návod pro provádění politických rozhodnutí ve výše zmíněných oblastech, a také jako příprava na výzvy v blízké budoucnosti, jejichž důsledky budou mít jak evropský, tak

⁴ Zakomponován je taktéž společný postup nejen pro udělování, ale také pro odjímání tohoto statusu.

⁵ Navazuje na předchozí iniciativy programů z Tempere a Haagu.

celosvětový rozměr. Dokument je rozdělen na sedm částí, respektive kapitol, které se vzájemně doplňují, a to (Evropská komise, 2010):

1. Kapitola Práv zahrnuje posílení zákonů na ochranu osobních údajů, vymáhání práva, a také boj na všech frontách proti diskriminaci, rasismu, xenofobie nebo nenávistným aktivitám namířeným proti jinak sexuálně orientovaným jedincům. Dalšími důležitými body jsou rovněž ochrana práv dítěte a zranitelných skupin, včetně obětí trestných činů a terorismu;
2. Kapitola Spravedlnosti je zaměřena na oblast trestního práva a justice, obsahuje návrhy v oblasti opatrování a shromažďování důkazů, občanského práva a posílení vzájemné důvěry;
3. V části Evropa, která chrání, se hovoří zejména o vnitřní bezpečnosti. Tedy o Evropě, která chrání své vlastní občany proti projevům a následkům trestné činnosti, což je podmíněno zlepšením práce Europolu, Eurojustu a Evropskou agenturou pro vnější hranice. Za největší problémy jsou považovány obchod s lidmi, sexuální zneužívání dětí, dětská pornografie, drogy, počítačová trestná činnost, hospodářská kriminalita a korupce, terorismus;
4. Část nazvaná Přístup k Evropě cílí na rozvoj integrovaného přístupu ke správě vnějších hranic EU, jinými slovy zlepšení fungování a legislativní úpravy Schengenského hraničního kodexu a Evropského systému ostrahy hranic. Je zde také zmíněna snaha o uvolňování vízových režimů s třetími zeměmi;
5. Kapitola Evropa solidarity v sobě zahrnuje otázky týkající se přistěhovalecké a azylové politiky. Pro samotnou přistěhovaleckou politiku jsou pak důležité aktivity jako podporovat migraci s cílem zaplnit mezery na trhu práce, podpora migrace a práv migrujících osob, boj proti nelegální migraci a řešení pobytu samotných nezletilých osob;
6. Kapitola Evropa v globalizovaném světě bere v potaz vztahy s třetími zeměmi. Zde je kladen důraz na zlepšení spolupráce a sdílení informací jak mezi jednotlivými členskými zeměmi, tak i vnějším světem;
7. Závěrečná pasáž nazvaná cesta vpřed je v podstatě snaha o to, aby v konečném důsledku byly priority obsažené v tomto programu převedeny na skutečné výstupy.

2.5 Občanství Evropské unie a postoj k občanům třetích zemí

Z dosavadního textu by mělo být patrné, že v rámci EU a její politiky je rozlišováno a mělo by se rozlišovat mezi migrací, která probíhá uvnitř prostoru EU, a tou která představuje

pohyb osob ze třetích zemí do EU. Z právního hlediska byla vždy migrační politika ve výhradním držení státu. Takový pohled na migrační politiku lze označit jako tradiční paradigma. Otázkou zůstává, zda se mění pozice suverénního státu při zavedení společné migrační politiky.

Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu je automaticky občanem EU, respektive disponuje unijním občanstvím. Právě výše zmíněné rozlišení přišlo s Maastrichtskou smlouvou, dnes je přímo uděleno ze statutu Smlouvy o fungování EU. Občanství je vázáno na státní příslušnost, je tedy předpokládána jeho existence, doplňuje jej. Což je podstatné pro uvědomění si, že občanství EU není předzvěst jednotného federálního státu, jak se někteří skeptici zprvu domnívali. Každý občan Evropské unie má právo na (Evropská komise, 2013):

- svobodný pohyb a pobyt v EU,
- právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách,
- diplomatickou a konzulární ochranu kterékoli země EU,
- podání petice k Evropskému parlamentu,
- obracet se na evropského veřejného ochránce práv,
- obracet se na instituce EU a obdržet odpověď v jednom z úředních jazyků EU,
- přístup za určitých podmínek k dokumentům Evropského parlamentu, Evropské komise a Rady,
- rovný přístup k veřejné službě EU.

Unijní občanství představuje potenciál zejména ve spojení s otázkami sociálních nároků, a také občanství pokrývá oblast z hlediska Smlouvy o fungování EU, která explicitně vyjadřuje zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti (Evropská komise, 2013).

V právu EU neexistuje jednotný rámec pro ošetření pobytu jednotlivých občanů třetích států, tedy postavení jednotlivých občanů třetích států je různé. Fakticky lze zaznamenat dvě základní kategorie států, na základě této kategorie se poté jejich občané označují jako občané privilegovaných a neprivilegovaných států, nicméně ani uvnitř těchto skupin není definován jednotný postup. Nejlepším postavením disponují rodinní příslušníci unijních občanů, tedy manželé a manželky⁶, potomci v přímé linii mladší 21 let, nebo jsou vyživovanými osobami, a předci v přímé linii. V privilegovanosti v sestupném pořadí jsou další skupinou občané zemí, které mají s EU uzavřenou asociační dohodu, respektive jsou v režimu asociací, v první řadě

⁶ Vztahuje se i na partnery v registrovaném partnerství.

příslušníku státu s přístupovou asociací, dále příslušníků států Evropského sdružení volného obchodu, tedy asociační dohody o vytvoření Evropského hospodářského prostoru. Poslední v pořadí lze do této kategorie začlenit státy s asociační dohodou, které nemají v budoucnu zabezpečit vstup země do EU, tedy se státy zejména Afriky a Karibiku.

2.6 Orgány související a ovlivňující migrační politiku

S migrační politikou souvisí celá řada menších útvarů a orgánů, které jsou důležité pro aplikaci azylové a migrační politiky. Souvisí s následky obchodu s lidmi, převaděčství atd. Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU je agentura, která podporuje, koordinuje a rozvíjí správu evropských hranic. Tyto aktivity provádí v souladu s Listinou základních práv a svobod EU. Činnost agentury byla započata nařízením rady z roku 2004, akronym FRONTEX vychází z francouzského frontières extérieures, tedy vnější hranice. V podstatě pomáhá jednotlivým členským státům a jejich orgánům, které mají co dočinění s ochranou hranic, spolupracovat na ochraně vnějších hranic EU. Kroky směřující k založení FRONTEXU byly prováděny již od roku 1999, kdy po podepsání Amsterodamské smlouvy byly zavedeny kroky k posílení spolupráce v rámci migrační, azylové a bezpečnostní politiky. Právě v oblasti správy hranic byla zřízena speciální jednotka odborníků⁷, která byla složena z členů výboru pro přistěhovalectví, hranice a azyl (SCIFA) a z národních vedoucích orgánů hraniční kontroly. Tato jednotka pro vnější hranice zorganizovala za účelem ochrany hranic 6 ad-hoc center hraničních kontrol, které měly za úkol dohlížet na koordinaci mezi společnými operacemi členských států v oblasti hraničních kontrol. Dva roky poté se Rada rozhodla učinit další kroky směrem k prohloubení této spolupráce, tudíž došlo k oficiálnímu založení FRONTEXU výše zmíněnou směrnicí. FRONTEX je aktivní v několika oblastech, které jsou popsány v základacím protokolu a jeho následných dodatcích, těmito aktivitami jsou společné operace, výcvik pracovníků, analýza rizik, výzkum pro účely hraničních kontrol, zajištění schopnosti rychlé reakce, pomoc při společném vyhošťování ilegálních cizinců a vedení informačního systému a sdílení informací v něm obsažených (Frontex, 2016).

Evropský systém ostrahy hranic, zkráceně EUROSUR, je poměrně nový informační systém, který funguje od konce roku 2013. Lze ho považovat za jistý druh reakce na v té době začínající migrační krizi. Jeho cílem je zlepšit informovanost a akceschopnost jednotlivých členských států, tak aby byly schopny reagovat na neočekávanou migraci a předejít ztrátám na

⁷ External Border Practitioners Common Unit

životech imigrantům, kteří cestují do Evropy přes moře, a také při boji s přeshraničním zločinem. Pro všechny tyto aktivity jsou podstatné jednotlivé národní koordinační centra, která shromažďují a předávají informace a sehrávají tedy v této oblasti důležitější roli. Důležitou roli zde hraje také výše zmíněný FRONTEX, jenž poskytuje své zdroje, doplňuje informace a přináší analýzy podstatné při vyhodnocování situací.

Evropský policejní úřad (Europol) je ve své podstatě policejní orgán založený EU, jehož náplní je prevence a potírání trestné činnosti, sídlo se pak nachází v Haagu. Po vzniku organizace, která bude koordinovat společný postup policejních složek, se volalo již od 70. let, nicméně jako první, kdo se v této oblasti zasadil alespoň o koncepci nápadu, byl německý kancléř Helmut Kohl na summitu v Lucembursku v roce 1991. Jako vzor budoucí spolupráce policejních složek spatřoval v FBI, to následně vyvolalo diskuzi napříč členskými státy o tom, jak by měla spolupráce bezpečnostních složek a ochrana bezpečnosti uvnitř společenství fungovat, a jak by měl být položen základ této společné politiky. Debaty se posunuly dále s vytvářením Maastrichtské smlouvy, kdy byly zařazeny do nového troj pilířového systému pod policejní a justiční spolupráci v trestních věcech. Samotný Europol pak začal fungovat ve chvíli, kdy v roce 1998 nabyla účinnosti konvence, která byla odsouhlasena v roce 1995. Plně funkční začal být v roce 1999, nicméně až od roku 2010 ho lze považovat za klasickou unijní agenturu, kdy byly přijaty právní kroky k tomuto transferu. Dnešní fungování Europolu lze klasifikovat jako informační kanál, který pomáhá a koordinuje osmadvacítku v boji proti terorismu a zločinu, ovšem z řad odborníků se ozývají také hlasy, že Europol jako takový nedisponuje zdroji k využití svého plného potenciálu, což například ukázaly teroristické útoky v Paříži (Europol, 2016a).

V souvislosti s Europolem je třeba také zmínit agenturu Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), což je další agentura EU zaměřená na policejní složky v rámci EU, ovšem z hlediska jejich vzdělávání a výcviku. Programy školení, které zde probíhají, mají být vyústit v rozvoj společné evropské kultury vymáhání práva. CEPOL jako takový vznikl rozhodnutím Rady v roce 2005 a od roku 2014 sídlí v Budapešti. Zkratka CEPOL vychází z francouzského Collège européen de police, v překladu evropská policejní akademie. Samotné školení a vzdělávání pak probíhá napříč všemi členskými státy, povětšinou na jednotlivých policejních akademiích. Základními hodnotami, kterými se CEPOL řídí, jsou respekt a rozmanitost, víra v policii a její práci (Cepol, 2016).

Evropská databáze otisků prstů (EURODAC) pro identifikaci žadatelů o azyl a jiných osob nepravdělně přecházejících hranici, usnadňuje proces identifikace, respektive nehledě na místo kde se žadatel o azyl poprvé přihlásí, jeho otisky prstů jsou v databázi k dispozici pro všechny členské státy, protože otisky prstů lze považovat jako nezaměnitelný identifikační prvek. Systém je v provozu od roku 2003, v roce 2015 bylo přijato nové nařízení, které má za následek, že tyto otisky prstů mohou být využity nejen pro účely vyřizování azylu, ale také při vyšetřování závažných trestných činů.

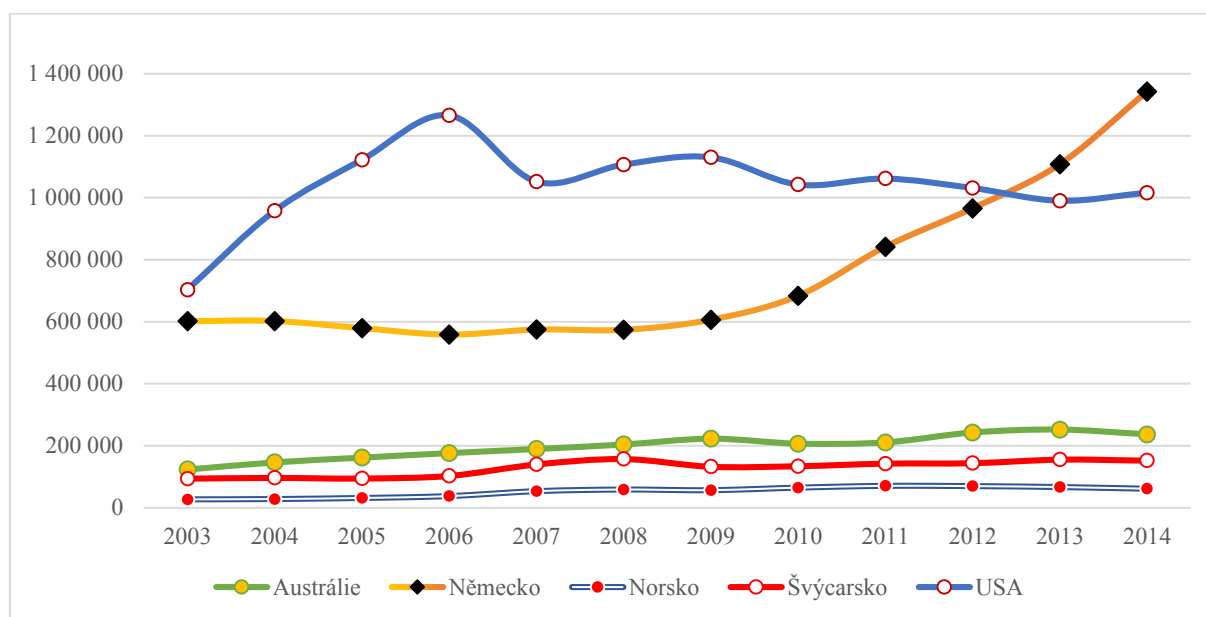
Rozhodnutím Rady z roku 2002 byl založen orgán EU, který propojuje jednotlivé národní soudní orgány a poskytuje tak možnost soudní spolupráce proti závažným případům trestné činnosti, které se dotýkají více než jednoho členského státu. Evropská jednotka pro soudní spolupráci (EUROJUST) pomáhá státním orgánům činným v trestním řízení spolupracovat, koordinovat činnosti a budovat vzájemnou důvěru mezi jednotlivými členskými státy. Je zjevné, že v 28 státech EU panují různé právní systémy a právní tradice, proto je potřeba společného postupu při závažné trestné činnosti napříč EU. Dalšími důležitými činnostmi jsou zprostředkovávání řešení při kompetenčních sporech, zapojuje se do právních nástrojů EU, tedy v praxi se snaží usnadnit a urychlit vyřizování evropského zatykače nebo příkaz ke konfiskaci a zajištění majetku, financuje společné vyšetřovací týmy, a provozuje koordinační centra (Evropská komise, 2016).

3. Migrační politika Evropské unie v komparaci s politikami vybraných nečlenských států

Ve chvíli kdy se začalo v Evropě mluvit o migrační krizi a začaly se projevovat její důsledky, začaly se rovněž objevovat její detailní statistiky. Lze tak jednoduše zjistit, že například v roce 2015, který lze považovat za nejkritičtější rok, dorazilo do Evropy více než jeden milión migrantů a lidí hledající azyl. Zatímco v období před a po roce 2015 lze počítat jen s několika stovkami tisíc, celosvětově je potřeba migraci stále počítat v řádu desítek milionů lidí. Na jednu stranu nelze zlehčovat situaci v Evropě, ale na stranu druhou je třeba zohlednit, to že Evropa, potažmo EU, nejsou jediným subjektem na světě, do kterého proudí lidé, ať už z jakéhokoli důvodu. Podle OSN žilo ve světě k roku 2015 více než 244 miliónů migrantů, jen od roku 2010 jejich počet vzrostl o téměř 22 miliónů (United Nations, 2016). Oproti předchozím dekádam je v současnosti poměr migrantů na světové populaci jen o něco málo větší, nicméně v absolutním měřítku už tato čísla nejsou zanedbatelná.

V posledních letech nastávají ve světové migraci nové trendy, ale zároveň některé zůstávají stále stejné. Podle mezinárodní organizace pro migraci IOM jsou stále nejoblíbenějšími destinacemi pro mezinárodní migraci Spojené státy americké, Evropa v čele s Německem a Spojeným královstvím, dále pak Ruská federace a Saudská Arábie. Další skutečností, která zůstává stejná, je směr a vzdálenost, kterou migranti absolvují. Ti se v drtivé většině případů přesouvají pouze v regionu, ve kterém žili. V Africe se procento migrujících lidí do jiné oblasti na stejném kontinentu pohybuje okolo 87 %, v Asii je to 82 %, v Latinské Americe pak 66 % (United Nations, 2016). Mezi nové trendy patří stále větší počet zapojených žen do mezinárodní migrace, s tím související i stále větší počet nezletilých, kteří jsou také zapojeni do mezinárodní migrace. Tento jev lze zjednodušeně popsat tak, že v minulosti byla migrace výsadou mužů, kteří jezdili do hostitelských zemí pracovat, a vydělané peníze posílaly zpátky do země původu nebo za ně zaplatili bezpečnou cestu pro svou rodinu do hostitelské země, či se s dostatečným obnosem vrátili zpět.

Graf 3.1 Příliv imigrantů do vybraných zemí v letech 2003-2014

Zdroj: OECD, 2017 vlastní úprava

Tabulka 3.1. Příliv imigrantů do vybraných zemí v letech 2003-2014 (v počtech osob)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Austrálie	123 411	146 441	161 734	176 205	189 490	203 874
Německo	601 759	602 182	579 301	558 467	574 752	573 815
Norsko	26 787	27 864	31 355	37 425	53 498	58 821
Švýcarsko	94 049	96 270	94 357	102 657	139 685	157 271
USA	703 542	957 883	1 122 373	1 266 264	1 052 415	1 107 126
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Austrálie	222 572	206 714	210 704	242 385	251 850	236 559
Německo	606 314	683 529	841 695	965 908	1 108 068	1 342 529
Norsko	56 682	65 065	70 759	70 012	66 934	61 429
Švýcarsko	132 444	134 171	142 471	143 783	155 401	152 106
USA	1 130 818	1 042 625	1 062 040	1 031 631	990 553	1 016 518

Zdroj: OECD, 2017, vlastní úprava

Z grafu a tabulky 3.1 lze vyčíst, že od roku 2013 je Německo zemí s největším počtem přichozích imigrantů ročně, na prvním místě vystřídalo Spojené státy americké, v těch se od roku 2006 usazuje relativně stabilně menší počet imigrantů. Naopak v Německu se tento počet stále zvětšuje, v mezi lety 2013 a 2014 dosáhl počet přichozích imigrantů dvojnásobné hodnoty, v tomto aspektu se také projevuje fakt, že Německo je také od roku 2015 největším příjemce žadatelů o mezinárodní ochranu (International organization for migration, 2016).

Důležitým faktorem, který ovlivňuje toky migrace, je samotná migrační politika. Migrační politika státu a její nástroje stanovují, kteří lidé mohou vstoupit, pobývat a pracovat, ve výjimečných případech i kteří lidé smí zemi opustit (United Nations, 2014). V rámci migrační politiky zaujímá také místo politika azylová, a v mnoha případech hraje velkou roli také politika integrační a asimilační. Integrační politiku lze chápat jako proces, při kterém se stát snaží vytvořit podmínky pro sjednocení, spojení přistěhovalců a domácí populace. Asimilační politika naproti tomu vytváří podmínky, při kterých příchozí migrující jednotlivci splynou s hostitelskou zemí (United Nations, 2014). Každý stát, respektive jeho politika, přistupuje k migraci rozdílně, a to na základě toho, zda chce migrační toky do své země omezovat, nebo naopak chce do své země lidi přilákat. V tomto kontextu politika reaguje a pracuje s „push“⁸ a „pull“⁹ faktory, ale také nato, zda je potřeba omezit počty imigrantů a žadatelů o azyl nebo vytvořit dobré podmínky pro příchod kvalifikovaných pracovníků. Samostatnou kapitolou je ilegální migrace, se kterou se zejména vyspělé země potýkají. Všeobecně pak platí, že se zvyšujícím se počtem migrantů, ať už legálních nebo nelegálních, se v hostitelské společnosti zvedá nevole a obezřetnost, následně i obavy. Tyto obavy poté vedou zpravidla k vytváření restriktivních politik v oblasti migrace.

3.1 Migrační politika Spojených států amerických

Spojené státy americké jsou už jen ze své podstaty velmi specifické v kontextu migrační politiky a migrace samotné, jelikož jsou od samotného prvopočátku národem imigrantů a přistěhovalců. Ačkoli velká část autorů a odborníků polemizuje s touto skutečností, nebo jí dává za pravdu jen z poloviny¹⁰, v původním okamžiku zapůsobily výše zmíněné push a pull faktory, které donutily či přiměly kolonizátory cestovat z jednoho místa na druhé, a následně se usadit v Novém světě.

Při stručném náhledu do historie migrační politiky USA, lze rozdělit její vývoj do sedmi etap, které souvisí s pozitivním nebo restriktivním postojem migrační politiky USA a úrovně přistěhovalectví. První etapu lze klasifikovat jako neregulovanou imigraci v období kolonizace a samotného formování USA. Toto období je pochopitelně nevýznamné v souvislosti s vytvářením politiky, nicméně je významné pro pochopení souvislostí, které následně

8 Všechny faktory, které nutí a vytlačují lidi ze země původu. Je to například chudoba, diktatura, válečné konflikty nebo nezaměstnanost (Palát, 2014).

9 Jsou Naopak všechny faktory, respektive podmínky, které lidi do hostitelské země přitahují. Jedná se například o vzdělání, kvalita života, sociální systém nebo rodinné vazby (Palát, 2014).

10 Například podle Samuela Huntingtna lze chápat rozdíl mezi přistěhovalcem (migrantem) a původním osadníkem. Zatímco osadníci přicházejí do nové země v zpravidla ve skupině, a vytvářejí tak nové společenství, přistěhovalci jsou chápáni jako lidé, kteří vstupují již do nové společnosti individuálně (Huntington, 2000)

k utváření politik vedly. Původní indiánská populace je v této době postupně vyhlazena, a zároveň na počtu nabývá populace, která přichází nebo již je původem z Evropy, tedy Britové, Francouzi nebo také Španělé, novou pracovní sílu začíná tvořit hlavně původem africké černošské obyvatelstvo. Počty migrantů lze do roku 1820 pouze odhadovat, jelikož až v tomto roce začínají fungovat statistiky a záznamy týkající se migrace, od této doby lze pozorovat zvyšující se počet přistěhovalců v důsledku stálého hospodářského růstu a potřeby pracovní síly.

Druhou etapu lze datovat od roku 1882, kdy vznikl jeden z prvních restriktivních zákonů v oblasti migrační politiky USA, a to zákon o vyloučení čínské populace (Wu, 2013). Tato fáze je příznačná stále zvyšujícím se počtem imigrantů a počátkem restriktivní legislativy, která byla mířena zejména k lidem čínského původu, ti přijížděli zejména k západnímu pobřeží za prací. V tuto dobu se jasně projevuje záměr politiky o upřednostňování migrantů z Evropy. Tento akt explicitně zakazoval imigraci z Číny a dosavadním obyvatelům čínského původu znemožňoval získání amerického občanství (Wu, 2013). V tomto období vytvořená kongresová imigrační komise, jejíž hlavní úkol byl systematicky hledat cesty jak omezit stále rostoucí počet přistěhovalců, byla přesvědčena, že Číňané se díky své etnické odlišnosti nejsou schopni asimilovat. Jednostranná preference obyvatel starého kontinentu se začala omezovat až s ohledem na výsledek První světové války. V roce 1921 byly Kongresem schváleny imigrační kvóty, které omezovaly celkový počet přistěhovalců. Tyto kvóty byly stanoveny na maximálně 3 % z již žijících obyvatel daných národnostních skupin na území USA v roce 1910 (United States department of state, 2016). Tyto kvóty byly v roce 1924 aktualizovány Johnsonovým zákonem a byla k nim stanovena kvóta na 150 tisíc přistěhovalců ročně. Aktualizace spočívala v posunutí původního procentuálního výpočtu s ohledem na rok 1890, tudíž se tak nepřímo z preferencí vytratila celá Evropa a nadále byly kvóty přívětivější pouze k anglosaským národům a severským národům.

Třetí etapa je provázena klesajícím přílivem přistěhovalců a dalšími restrikcemi a lze ji datovat od roku 1924, kdy se předchozí zákony jevíly jako fungující a počet imigrantů klesal. Nicméně stále zde existovaly mezery, které jistou část přistěhovalců nezastavily, konkrétně nebyla ošetřena migrace rodinných příslušníků. Tato situace se vyřešila v podstatě sama, Velkou hospodářskou krizí, a to takovým způsobem, že v jednu chvíli lidé z USA více emigrovali, než imigrovali. Začátek čtvrté etapy lze datovat ke konci Druhé světové války, po jejímž skončení byly postupně rušeny zákony migrační politiky, které byly namířeny restriktivně vůči přistěhovalcům. Celkově lze toto období charakterizovat jako liberální

vzhledem k cizincům perzekuovaných po skončení války, bez ohledu na jejich státní příslušnost, původ či etnikum. V roce 1952 byl schválen zákon o imigraci občanství (U. S. Immigration & Nationality Act), ten smazal poslední stopy po diskriminačních prvcích v systému a přenastavil dosavadní kvóty pro imigraci. Kvóty ale zůstaly pro některé státy stále nízké, což vyvolalo příchod ilegálních migrantů, zejména z Mexika.

Další, pátou etapu, lze datovat od roku 1965, kdy vstoupila v platnost novela zákona o imigraci občanství. Ten byl zaměřen, jak jeho název naznačuje, na imigraci a mimo jiné také naturalizaci, v jistém smyslu se jednalo o sjednocení migrační politiky, respektive zrovnoprávnění všech migrantů neohledně na jejich původ (Chishti, 2015). Novela zákona někdy známá také jako Hart-Celler Act, zrušila kvótový systém na základě etnicity, a tak z celkového počtu přípustných 290 tisíc migrantů omezil i příchody z východní polokoule včetně Evropy na 170 tisíc. Nicméně se nevztahoval na migraci rodinných příslušníků obyvatel již žijících v USA a uprchlíky, navíc byl každý rok strop pro přistěhovalce navyšován. V konečném důsledku tedy začala růst migrace ze zemí třetího světa, Jižní Ameriky, Asie a Afriky, přičemž přistěhovalců z Evropy začalo ubývat.

Po předchozím období, kdy nastala jistá liberalizace, a počet přistěhovalců rostl, nastala po roce 1980 etapa, ve které se politika snažila o omezení migrace, ovšem ne příliš úspěšně. Kongres řešil otázku zejména nelegální migrace, proto je v roce 1986 schválen Immigration Reform & Control Act. Ovšem jeho výsledkem bylo jak na jedné straně potlačení, tak na straně druhé podpoření migrace, protože sice potlačoval zaměstnávání ilegálních migrantů, ale zároveň vytvořil podmínky pro jejich legalizaci (Chishti, 2011). Tento, pro veřejnost i zákonodárce, nepříznivý stav trvá ve své podstatě až dodnes, ačkoli snahy o napravení nepříznivé situace s nelegální migrací probíhají. Poslední sedmou etapu, lze datovat od událostí 11. září 2001 až do současnosti. Od této chvíle již migrace není chápána jen jako demografický nebo ekonomický jev, ale nově je chápána také jako jev bezpečnosti.

Neoddiskutovatelnou roli samozřejmě nejen v migrační politice má prezidentský systém Spojených států, což jde jednoznačně vidět i v současnosti. Zatímco zástupci Demokratické strany zastávají liberální názory jako rovné příležitosti, osobní svoboda a rovnoprávnost. Zjednodušeně pak lze v táboře Demokratů aplikovat myšlenku, že USA je díky své etnické různorodosti tím, čím je a svoboda a práva náleží všem bez rozdílu. Dnes již minulý a v úřadu zatím poslední demokratický prezident Barrack Obama měl několik plánů, předsevzetí a předvolebních slibů v oblasti migrační politiky, ale ne všechny splnil. Větší reforma vešla

v platnost až v listopadu 2014, v té hraje hlavní roli odklad deportace pro přistěhovalce, kteří žijí v na území USA více než 5 let a mají potomka s americkým občanstvím nebo s trvalým povolením k pobytu. Deportace se také v tomto smyslu vyhýbá lidem, kteří byli ilegálně převedeni přes hranice svými rodiči (Politifact, 2016). V rámci toho zákona se také řešilo posílení americko-mexické hranice ve smyslu bezpečnostních opatření. Ačkoli Barracku Obamovi podařilo přilákat například umělce prostřednictvím zjednodušení vízového procesu, a podpořilo se mu částečně podpořit mexickou ekonomiku a její rozvoj, tak aby měli Mexičané méně důvodů opouštět svou zemi, nicméně na konci jeho úřadu byla migrační politika označena za takovou, která neurazila, ale také nic nevyřešila. Rovněž se naplnily obavy samotné Demokratické strany, že některé nepopulární kroky přidaly body v následujících volbách republikánskému kandidátovi.

Republikánská strana je založena více na patriotismu, občanské uvědomělosti a striktním privilegium být občanem USA, které si člověk musí zasloužit. Obrazně řečeno republikáni věří, že imigranti využívají slabosti v migrační politice a nechtějí se zasloužit o budování USA, ale pouze zbohatnout. Současný prezident Donald Trump není typický republikánský politik, ale přesvědčením se limitně blíží k dokonalému republikánskému představiteli, o tom svědčí už je jeho heslo v prezidentské kampani „Make America Great Again“. Ačkoli je prezident Trump již v úřadu, je v počátku svého prezidentského cyklu, tudíž lze až na výjimky hodnotit směřování jeho migrační politiky pouze z předvolebních slibů. Z těchto slibů vyplývá jasně, že Trump chce deportovat ze země všechny ilegální migranty, spolu s tím, také souvisí deportace všech syrských uprchlíků, kteří byli přijati. Postoj Prezidenta k muslimům je rovněž negativní, ve slibech je nakloněn registraci amerických muslimů, zavření vybraných mešit, a v nejextrémnější verzi také úplnému uzavření hranic muslimům, kteří by chtěli do USA cestovat (MF dnes, 2016). Nutno ovšem podotknout, že většina Trumpových předvolebních slibů dotýkajících se migrace, terorismu a bezpečnosti, v konkrétní podobě například vybudování zdi na hranicích s Mexikem¹¹, vychází z populismu, jelikož jsou

¹¹ Samotná myšlenka vybudování zdi kolem hranic je ve své podstatě nesmyslná. Kromě zjevných důvodů jako jsou finance na vybudování zdi (hrubě odhadované náklady 15 – 25 miliard USD), náklady na její údržbu a otázky, kde by přesně vedla, jsou zde důvody a hlavně argumenty věcné. Za prvé vybudování zdi nezabrání nelegálním migrantům, aby se dostali do USA letadlem, podle výzkumů až 40 % ilegálních migrantů se dostalo na území USA vzdušným prostorem, prošli legálně kontrolu, a poté zůstali na území s prošlými vízy (Greenberg, 2015). A za druhé zeď by přerušila tzv. koloběh uprchlíků, tak jako se tomu stalo například za vlády Ronalda Regana. Konflikt spočívá v tom, že pokud nemohou pracující migranti svým způsobem cyklovat mezi svou zemí a zemí hostitelskou, usadí se raději v hostitelské zemi, protože by už se zpátky nemohli dostat (Hotchkiss, 2016). Jestliže tedy zeď vybudována bude, velice pravděpodobně nebude fungovat, tak jak bylo zamýšleno, ovšem to jak bude fungovat deportace, je věc jiná.

v kompletní podobě nesplnitelné. Na základě statistik je v současnosti migrace do USA na relativně stabilní míře.

Systém imigračního zákona v dnešní podobě, je složitý a nabízí se v něm množství prostoru pro špatné pochopení. Základním dokumentem je trvalé povolení k pobytu LPR (Lawful Permanent Residents) neboli zelená karta, držitel se s ní může pohybovat na území USA, ucházet se téměř o jakoukoli práci, a může zde pobývat i nějaký čas bez práce. Tato zelená karta může být udělena v rámci čtyř kategorií, a to stmelování rodin, přijímání přistěhovalců, jejichž dovednosti jsou cenné pro ekonomiku USA, ochrana uprchlíků a podpora rozmanitosti (American immigration council, 2015).

3.2 Migrační politika dalších vybraných zemí

Vzhledem k aktuálním migračním trendům byly vybrány země Austrálie, Norsko, Jihoafrická republika a Švýcarsko jako zástupci ke komparaci vzhledem ke svým specifickým migračním politikám, respektive specifickým podmínkám migrace. Všechny vybrané země se potýkají se zvýšenou migrací, která je také v současnosti typická pro Evropskou unii. Norsko a Švýcarsko jsou země, které jsou cílovými destinacím pro většinu migrantů z důvodu své ekonomické vyspělosti a liberálního postoje k migraci, rovněž jsou členy nebo jiným způsobem, v případě Švýcarska, participují na projektu Evropského hospodářského prostoru a jsou tedy v blízkém kontaktu s Evropskou unií. Austrálie je také země s poměrně vyspělou ekonomikou, ale čelí velkému přílivu nelegální migrace, kterou se snaží potlačit. Jihoafrická republika je vzhledem ke své pozici v Africe, také zajímavým zástupcem ke komparaci, a spolu s Austrálií sdílí podobnou kolonizační historii

a) Austrálie

Austrálie sdílí podobnou historii v osídlení jako Spojené státy americké. Ačkoli byla mořeplavcům známa již od počátku 16. století, oficiálně bylo její území prohlášeno za Britské v roce 1770. Poté začalo být osídlováno toto území Brity, a zároveň začala být touto migrační vlnou potlačována původní populace Austrálců – Aboridžinů. Osídlování zde také zanechalo svou stopu v podobě trestaneckých transportů, na které se poté navázala i dobrovolná migrace. Z historického hlediska byla relativně po dlouhou dobu jako hlavní politický směr v oblasti migrační politiky uznávána politika bílé Austrálie¹². Po skončení druhé Světové války se

¹² Ve své podstatě velice restriktivní politika vylučující všechny mimoevropské přistěhovalce, oficiálně praktikována od roku 1901. Stěžejní část procesu řešení povolení pobytu byly zkoušky v jednom z evropských jazyků, většinou se jednalo o diktát. Takto byl zajištěn neúspěch kandidátů, kteří neovládali evropské jazyky, tedy Asiaté a zejména čínští přistěhovalci.

imigrační politika obrací směrem k velké liberalizaci, je tak diverzifikována etnická různorodost přistěhovalců, kteří do této doby byli v drtivé většině Evropané. Nicméně s touto liberalizací se počet osob žádající v Austrálii o azyl nebo pobyt velmi zvýšil. Na přelomu tisíciletí se australská vláda zaměřuje na boj zejména s ilegální migrací, nastala zde podobná situace, jakou bylo možno sledovat v Evropě. Velký počet lodí, které měly na palubě velké množství uprchlíků, se snažily vylodit na ostrovech patřící Austrálii. Poté tito uprchlíci mohli žádat o oficiální statut uprchlíka a následně o vízum. Jako reakce na tuto situaci přišla australská vláda s programem Pacific Solution, ten se zaměřil právě na oblasti, kde se uprchlíci snažili připlout a následně žádat o azyl (Inglis, 2004). Od chvíle zavedení programu již lidé nemohli na těchto místech, jako byl například Vánoční ostrov nebo Kokosový ostrov, žádat o azyl v Austrálii. Namísto toho byli nelegální migranti převezeni na ostrovy Papua Nová Guinea a Nauru, kde byli vybudovány tábory, respektive střediska, tam uprchlíci čekali, jak budou jejich žádosti o azyl vyřízeny. Později byl tento program přerušen kvůli nástupu nové vlády (2007), a to z několika důvodů, jednak byl podle mezinárodního práva nepřipustný, a jednak byl tento program velmi nákladný. V roce 2006 byl v rámci migrační politiky, a na to v návaznosti na získání australského občanství, zaveden povinný znalostní test, ten měl zajistit, aby si byl dotyčný přistěhovalec vědom jakým způsobem života, a jaké hodnoty obyvatelstvo Austrálie vyznává (Parliament of Australia, 2010).

Po několikaleté stagnaci ve vývoji politiky se v roce 2011 přiklonila vláda opět k liberálnějšímu postoji k migraci. Ten ale vzápětí v roce 2012 střídá restriktivní pozice, kdy předchozí uvolněná politika vyslala signál velkému počtu nelegálních migrantů a uprchlíků, kteří jsou opět na lodích převáženi na australská sub území. Vláda poté postupně přitvrzuje v krocích, až opatření pro snížení nelegální migrace vypadají téměř jako program Pacific Solution, včetně středisek na Papui Nové Guinei. Situace se v tomto ohledu nelepší, dlouhodobě jsou evidovány další příjezdy lodí přeplných uprchlíky, a ve střediscích, ve kterých jsou tito lidé ubytováni, panují velmi tvrdé, někdy až nelidské podmínky. Podle posledních informací současná vláda představila zákon, ve kterém je uvedeno, že žadatelé o azyl z tábora na Manusově ostrově pravděpodobně nikdy nevstoupí na území Austrálie. I kdyby žadatel vyhověl všem kritériím a byl mu udělen azyl, bude přesídlen a integrován buďto přímo na Papui Nové Guinei nebo do Kambodži, se kterou má Austrálie v tomto směru dohodu (Anderson, 2016). Samotná Austrálie ani její vláda, ve své podstatě nevede jednostranný boj proti uprchlíkům a migrantům, v tomto ohledu uděluje standardně víza uprchlíkům a všem lidem přicházejícím do země regulérním způsobem. Jen pro ilustraci, Austrálie souhlasila s přijutím až 12 tisíc

syřských uprchlíků, a v letech 2012-2014 udělila celkově přes 33 tisíc víz pro uprchlíky z celého světa (Phippen, 2016). Nicméně hlavní negativního pohledu australské správy směřuje k nelegální migraci, kterou se snaží zásadně regulovat.

b) Norsko

Norská migrační politika byla od počátku koncipována velmi liberálně, zde se lze odkazovat na společnou severskou historii, kdy po získání nezávislosti na Švédsku, Norsko, do jisté míry i Finsko¹³, akceptovaly vzájemné migrační proudy. Norsko ovšem bylo, jak před, tak po získání své nezávislosti v roce 1905 spíše konfrontováno s emigrační vlnou než s příchodem imigrantů. Téměř 850 tisíc Norů opustilo zemi v letech 1825-1945, většina z nich mířila do USA (Cooper, 2005). Po válečném období byla migrační politika stále velmi benevolentní, a samotná migrace nebyla nijak omezována. Až do konce 60. let byla migrace stále výhradní záležitostí severských zemí, i při zavedení hraničních kontrol mohli všichni dotyční ve Skandinávii cestovat bez omezení. Až koncem 60. a začátkem 70. let se v Norsku objevují větší skupiny migrantů z Maroka, tehdejší Jugoslávie a Turecka. V této době lze také sledovat počátek Norské integrační a asimilační politiky, kdy zvyšující se počet imigrantů vyvolal v politických kruzích debatu o revizi dosavadní politiky, a ačkoli byla přijata některá přísnější opatření, nadále byl přístup k migraci pozitivní a liberální a migrace byla stále brána jako nezbytná součást ekonomického růstu. První formální restriktivní zákon přichází až v roce 1975, ten ovšem pouze přesměřovává a upravuje klasickou pracovní migraci, kdy od té doby více migrantů žádá o povolení pobytu nebo o azyl na základě přítomnosti svých rodinných příslušníků na území Norska. První imigrační zákon, který je restriktivní v celém svém rozsahu, přichází v roce 1988. Jeho přijetí a schválení předcházela nevole ze strany obyvatel, kteří měli v té době obavy ze zvyšujícího se počtu migrantů. Zde lze hledat souvislost i s ohledem na oslabení ekonomického růstu země a stále rostoucí inflaci. Na základě imigračního zákona z roku 1988 je daleko složitější získat norské občanství¹⁴, nastává zpřísnění vyhodnocování žádostí o povolení k pobytu a azylu, a je nastaven rámec pro vyhoštění a deportaci (Cooper, 2005). V roce 1997 přibyl k imigračnímu zákonu dodatek o uvolnění povinností k lidem přicházejícím ze zemí mimo EHP.

¹³ O provázanosti zemí severní Evropy není pochyb, svědčí o tom fakt, že v těchto zemích jsou akceptovány jazyky sousedících zemí, ve Finsku je dokonce druhým úředním jazykem Švédština.

¹⁴ K získání občanství je nutné mít trvalý pobyt na území Norska alespoň 7 po sobě jdoucích let a mít čistý trestný rejstřík. Potomci dvou imigrantů musejí počkat s žádostí o občanství do svých 18 let.

Od konce 20. století a zejména na jeho začátku norská migrační politika směřuje více než kdy před tím k vysoké etnické diverzitě, se kterou je spojena podpora menšin v rozvíjení jejich vlastních kultur a komunit. Od roku 2005 přichází v oblasti migrační politiky série zákonů a novel zaměřující se právě na větší zapojení menšin a imigrantů do společnosti. Jedná se například zákon z roku 2015, který udává povinnost firmám zapojit při výběrovém řízení alespoň jednoho člověka ne norského původu, nebo zákon o rodinném a manželském sjednocování, či řadu dalších antidiskriminačních zákonů. V roce 2010 vešel v platnost nový imigrační zákon, doplňující ten předchozí a dochází v něm k několika změnám, jako je například sloučení skupin lidí spadající pod osoby se statutem uprchlíka a osoby s migrující z humanitárních důvodů, nebo ucelení systému povolení k pobytu (Thorud, 2013). V současnosti legislativa Norska rozlišuje čtyři základní kategorie pro udělení povolení k pobytu a to, pracovní migrace, migrace na základě rodinných vazeb, migrace studentů a dalších lidí v rámci výměnných programů a osoby, které spadají pod termín uprchlík.

c) Jihoafrická republika

Jihoafrická republika má vzhledem ke své historii velmi specifickou evoluci migrační politiky a ta je do této doby, obzvláště v posledních letech stále velmi citlivým tématem. Při pominutí původního kolonizačního procesu, který je do jisté míry stejný jako předchozí případy USA a Austrálie, nejpodstatnějším rokem nejen migrační politiky ale celé JAR je rok 1994. Do toho roku byla migrace striktně řízena rasovými předpoklady, a prakticky se k migraci přistupovalo ve smyslu, pokud se byl člověk schopen asimilovat k bílé populaci, byl považován za akceptovatelného imigranta. Naproti tomu k africké migrující populaci se přistupovalo jako k dočasné pracující síle nikoliv jako k imigrantům (Crush, 2008). Po zrušení apartheidu a s tím spojené rasové segregace hledala vláda poměrně dlouho jak migrační politiku uchopit. Od roku 1994 JAR deportuje velké množství migrantů ze svého území, převážně z počátku tito lidé nebyli ani tak nelegální migranti, jako spíše nezdokumentovaní migranti, kteří zde zůstali jako pozůstatek předchozí politiky dočasné pracovní síly. Ačkoli zde byla snaha o udělení amnestií, na základě které by se tito lidé mohli stát právoplatnými občany JAR, ve výsledku nebyly tak efektivní, jak se čekalo.

Po dlouhém vyjednávání byl podepsán v roce 2002 první migrační zákon, který následně vstoupil v platnost až v roce 2005 (Crush, 2008). Jeho cílem bylo vytvoření přijatelnějšího migračního rámce, který ovšem stále neřešil nekompromisní deportaci nezdokumentovaných migrantů, ale snažil se přilákat kvalifikovanou pracovní sílu. Ovšem, vzhledem ke své geografické pozici, relativní ekonomické stabilitě a rodinnými vazbám přistěhovalců v zemi se

imigrace v průběhu času stala velkým problémem. V roce 2008 dokonce velký příliv přistěhovalců vyvolal nepokoje, při kterých bylo zabito několik desítek příslušníků zimbabwské menšiny. Podobné nepokoje, násilnosti a projevy xenofobie se objevily na konci roku 2015, útoky byly zasaženy přistěhovalecké menšiny Číňanů, Somálců či opětovně přistěhovalců ze Zimbabwe (Mánert, 2015). V roce 2014 proběhla aktualizace imigračního zákona, ta ale ovšem doposud výrazné změny nepřinesla. Hlavní pozornost uprchlické krize je upřena na Evropu, nicméně při bližším pohledu na africkou populaci v pohybu, která podle některých zdrojů čítá až 17 milionu lidí, je třeba zohlednit, že do Evropy míří jen necelá 3 % tohoto odhadu. Zbytek hledá nový domov v dalších státech Afriky, malá část pak na Arabském poloostrově. Zhruba pro 2 miliony lidí se stala cílovou destinací Jihoafrická republika, z tohoto počtu jsou někteří lidé uprchlíci před válečnými konflikty na africkém kontinentu, někteří si JAR vybrali jako hostitelskou zemi z ekonomických důvodů (Burke, 2017). Většina z nich pochází Mosambiku a Zimbabwe, někteří však absolvovali dlouhou a nákladnou cestu z Eritrei či Maroka.

d) Švýcarsko

Švýcarsko je známo svou otevřenou, respektive bylo známo svou velkou vstřícností vůči imigrantům, a všeobecně lze konstatovat, že švýcarská společnost má pozitivní přístup k etnické a kulturní diverzitě. K roku 2014 žilo na území Švýcarska více než 2,3 milionů lidí, kteří byli cizinci, což k poměru více než osmi milionové populace činí více než 25% podíl (The Federal statistical office of Switzerland, 2016). Historicky se od konce 19. století začalo ve Švýcarsku usazovat mnoho učenců z Německa a Francie, v této době lze také pozorovat velký počet italských pracovníků, zde lze hledat důvod, tak rozmanitého původu obyvatelstva Švýcarska. Po druhé světové válce Švýcarsko dočasně upustilo od přijímání migrantů z jiných zemí, nicméně na základě bilaterálních smluv si půjčovalo pracovníky s Itálií a později ze Španělska, kterým udělovalo povolení k pobytu na 5 až 10 let, tak aby bylo znemožněno trvalejší usazení, což se také odrazilo na restrikci imigraci rodinných příslušníků těchto dělníků (Efionayi, 2005).

V 60. a 70. letech se Švýcarsko stalo hostitelskou zemí pro mnoho uprchlíků z komunistických zemí, včetně tehdejšího Československa. Vzhledem k liberálním imigračním zákonům bylo téměř ve všech případech žadatelům vyhověno. Stále rostoucí počet žadatelů o azyl přiměl federální vládu v roce 1981 koncipovat novou azylovou politiku, která byla ještě liberálnější než ta dosavadní, to mělo za následek zvýšený počet uprchlíků ze zemí, které dosavadně nepatřili k těm tradičním (Efionayi, 2005).

Po rozpadu Jugoslávie, Sovětského svazu a po pádu železné opony se začal počet žadatelů o azyl, potažmo pobyt zvedat, a to až do takové míry, že veřejnost začala být znepokojena, a patřičně dávala najevo, že někteří uprchlíci by neměli tak jednoduše získávat azyl. Po dlouhém jednání a několika revizích byla azylová politika v tomto směru upravena až v roce 1999. Podobně jako Norsko od roku 2002 začíná Švýcarsko spolupracovat na postupech migrační politiky s EU, respektive na uvolnění podmínek pro obyvatele členů EHP, částečně tak liberalizuje trh práce. Ve stejnou dobu, co byly uvolněny podmínky pro členské státy EU, podmínky pro migraci obyvatel z jiných zemí se stal komplikovanější. Nicméně i migrace obyvatelstva z členských států EU byla regulována, od roku 2002 měly být tyto omezení a kvóty postupně rušeny. V roce 2005 na základě referenda Švýcarsko rozšiřuje původní kvóty na maximální počet přistěhovalců pro členské země, které vstoupily do EU po roce 2004, jako ochranu před nárůstem migrace, který by v tomto důsledku mohl nastat. Tyto kvóty platily od roku 2007 do roku 2014, pro Bulharsko a Rumunsko dokonce do roku 2016. V roce 2005 také vzniká federální úřad pro migraci, ten kromě migrace zabývá také integrací imigrantů a udělování občanství. Na začátku roku 2014 hlasovali Švýcaři v dalším referendu o změně ústavy, díky níž by se měl regulovat velký počet příchozích imigrantů, ne jenom těch, kteří žádají o azyl, ale i těch kvalifikovaných. Na základě referenda by tedy měla vzniknout nová imigrační politika, největší proměnou by měl projít systém kvót, který by měl poté zabezpečit absolutní kontrolu nad příchozími imigranty (The Federal council of Swiss government, 2014).

Tabulka 3.2. Komparace migrační politiky Evropské unie s politikami vybraných států

Země/Subjekt	Historický postoj k migraci	Politika při zvýšení migračních toků	Postoj k nelegální migraci
EU	Politické reformy směrem k harmonizaci a vytvoření společné migrační politiky	Snaha o prohloubení migrační politiky, přijímání a přerozdělování uprchlíků, vytváření hotspotů	Indiferentní
USA	Střídání liberální a restriktivní politiky v závislosti na aktuální migrační trendy	Okamžitá restriktivní opatření	Striktně negativní
Austrálie	Liberální vůči evropským imigrantům, restriktivní vůči asijským imigrantům	Zavření hranic pro nelegální migranty, podpora středisek pro migranty mimo australské území.	Striktně negativní
Norsko	Migrace je chápána jako nezbytná součást ekonomického růstu	Bez restrikcí, větší důraz na integrační politiku	Latentně negativní
JAR	Po apartheidu hledání účinné migrační politiky	Restriktivní opatření zejména v podobě deportace	Striktně negativní
Švýcarsko	Poměrně benevolentní postoj pro pracovní migraci ze sousedících států	Úpravy kvót pro cizince vstupující na švýcarské území	Latentně negativní

Zdroj: Autor

Pochopitelně, že je velice složité porovnávat migrační politiku jednotlivých států a subjektu globálního charakteru, který je sám složen z národních států. Pro samotnou Evropskou unii je složitější přijímat opatření v oblasti migrační politiky, jelikož se na nich musí shodnout většina členských států, tudíž reakce a legislativní proces je daleko zdlouhavější než u suverénních států. Nicméně v některých oblastech komparaci lze provést, a tedy porovnat k jakým odlišným krokům dochází. Pokud v minulosti, v některých případech, i současnosti docházelo ke zvyšování počtu imigrantů a zároveň se to politickým zástupcům jevílo jako nežádoucí jev, ve většině zmíněných zemí se začala prosazovat restriktivní opatření. Na poli EU se sice tato situace také řešila, ale ve velmi obecném kontextu, a konkrétní podoba tak zůstává na samotných členských státech, jako například při revaluaci Dublinského systému v roce 2016.

4. Reakce migrační politiky Evropské Unie na aktuální migrační trendy

Před tím než budou rozebrány samotné výzvy migrační politiky, je potřeba se podívat na migraci v číslech, tak aby byl vytvořen kompletní obraz o migraci a pohybu jedinců v rámci EU i mimo ni. Na základě dat z Eurostatu žilo k 1. 1. 2016 na území EU téměř 52,8 mil. obyvatel, kteří se narodili v jiném členském nebo nečlenském státě EU úplně, než ve kterém byli evidováni. Ve své podstatě je to 10,4 % lidí z celkové populace EU, což znamená, že každý desátý člověk na území EU je ve státě, ve kterém žije cizinec. Z těchto téměř 53 mil. obyvatel tvoří 18,5 mil. právě lidé, kteří se do EU přistěhovali z třetích zemí.

Metodika Eurostatu započítává do pojmu migrant/migrace jak osoby přicházející ze třetích zemí, tak i osoby pohybující se v EU v rámci volného pohybu osob. Pro potřeby této diplomové práce byla data očištěna a nadále bude pojem migrant/migrace zahrnovat pouze osoby, které přicházejí do EU ze třetích zemí. Dále byl vybrán vzorek pěti zemí, který odráží jejich národní politiky, a to jak v negativním, tak v pozitivním slova smyslu. Vybranými zeměmi jsou Německo, Itálie, Řecko, Česká Republika a Maďarsko. Při výběru vzorku zemí byla zohledněna i geografická poloha vybraných zemí, kdy Itálii a Řecko lze považovat za země, které jsou v přímé konfrontaci s třetími zeměmi, a tedy čelí hlavnímu proudu příchozích lidí. Zatímco další zmíněné země se nacházejí uvnitř prostoru EU, tudíž nemají hranice s třetími zeměmi, a nejsou většinou první zemí, do které migranti vstupují.

4.1 Aktuální migrační trendy

Pro analýzu současných migračních trendů je potřeba nejprve popsat vývoj základních indikátorů, v tomto případě, se jedná o imigraci ve vybraných členských státech EU, počet žadatelů o azyl ve vybraných členských státech EU, původ žadatelů o azyl, důvod, kterým byly tyto žádosti podloženy a počet udělených povolení k pobytu. Údaje v následujících tabulkách 4.1 až 4.5 jsou uvedeny v jednotlivých letech v období 2008-2014, rok 2008 lze považovat za evropský počátek migrační krize, proto je tedy vhodným výchozím bodem. Tomu, že rok 2008 lze považovat za počátek migrační krize, nasvědčuje několik faktorů, nebo spíše kombinace několika faktorů. Mimo jiné vedle špatně zvládnuté organizace evidování a registrování uprchlíků na vnějších hranicích EU, nebo současně probíhajícími válečnými konflikty v Africe či Blízkém východě, nejpodstatnějším faktorem zůstávají události Arabského jara, jehož následky se postupně projevují. V současné době lze hovořit o dvou hlavních trasách, kterými

v souvislosti s krizí jsou Balkánská a Středomořská trasa. Důležité je také zmínit, že v menším měřítku pak tradičně imigrující lidé do Evropy směřují přes okolí Gibraltarů do Španělska, poté přecházejí polsko-ukrajinskou hranici po tzv. Východní trase, nebo skrze Černé moře na hranice Bulharska nebo Rumunska, a v neposlední řadě také po severní trase kde se lidé dostávají z Ruska do Norska nebo Finska.

Tabulka 4.1 Imigranti ve vybraných členských státech EU v jednotlivých letech 2008–2014 (v počtech osob)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká Republika	83 077	53 876	30 050	18 973	27 572	24 798	24 138
Německo	573 815	267 051	318 528	399 984	504 930	609 484	796 533
Řecko	41 459	35 823	35 384	33 046	32 006	31 302	29 510
Itálie	496 549	406 725	424 499	354 327	321 305	279 021	248 360
Maďarsko	35 547	25 582	23 884	22 514	20 340	21 250	26 004
EU	2 951 679	2 273 163	2 423 426	2 450 055	2 465 260	2 563 483	2 908 548

Zdroj: Eurostat, 2016d, vlastní úprava

V tabulce 4.1 lze vidět počet osob migrujících do vybraných členských zemí z třetích zemí. V celkovém vyjádření lze vidět, že počet osob ze třetích zemí v období 2008 až 2014 kolísá. Nicméně u vybraných zemí ČR, Řecka a Itálie se oproti roku 2008 počet imigrantů zmenšoval. Naopak tomu bylo u Německa a Maďarska, kde počet v jednotlivých letech stoupal.

Tabulka 4.2 Počet žadatelů o azyl ve vybraných členských státech EU v jednotlivých letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká Republika	1 645	1 235	775	750	740	695	1 145
Německo	26 845	32 910	48 475	53 235	77 485	126 705	202 645
Řecko	19 885	15 925	10 275	9 310	9 575	8 225	9 430
Itálie	30 140	17 640	10 000	40 315	17 335	26 620	64 625
Maďarsko	3 175	4 665	2 095	1 690	2 155	18 895	42 775
EU	225 150	263 835	259 400	309 040	335 290	431 090	626 960

Zdroj: Eurostat, 2016a, vlastní úprava

V tabulce 4.2 se již ukazuje postupné zvyšování přijatých žádostí o azyl, kdy byl za celou EU v roce 2014 evidován takřka trojnásobný počet žadatelů o azyl než v prvním roce sledování. Nehledě na to, že v letech, kdy měla krize největší dopad, bylo v roce 2015 evidováno v celé EU 1 322 825 žádostí o azyl, za uplynulý rok 2016 to bylo sice méně, ale i přesto přes jeden milion žádostí. Z údajů tak lze poměrně dobře vidět, že počet žádostí o azyl

od počátků, respektive prvních symptomů krize vzrostl, nejmarkantněji lze vidět rozdíl u Německa. To v podstatě vychází z prvotního předpokladu, že Německo, ačkoli není zemí s vnější hranicí, eviduje vzhledem ke svému pozitivnímu vztahu k lidem přicházejících do Evropy velký počet žádostí o azyl. V komparaci s Německem, v Řecku v přímém kontaktu s nastalou situací, je až přílišně podezřelý velice nízký počet žádostí o azyl, ten kontradičně oproti výchozímu roku klesal. Situace se pak ještě komplikuje při porovnání s Maďarskem, kde navzdory velmi tvrdým výrokům o migrující populaci, se počet žadatelů o azyl zvedá v roce 2014 před krizovým rokem 2015. Vysvětlení pravděpodobně odpovídá situaci, která byla dlouhou dobu sledována a popisována hlavně v médiích, zjednodušeně řecké složky nestačily zachytávat příchozí počty azylantů, a ti se pak v rámci žádosti o azyl dostali, až na hranice s Maďarskem. Údaje směřující k Itálii jsou poměrně proměnlivé a kolísají. Zde se situace popisuje poměrně složitě a je proměnlivá. Itálie byla první zemí, která čelila vlnám žadatelů o azyl v důsledku propuknutí Arabského jara, tyto vlny, jak již bylo zmíněno, proudí přes Středomoří, tudíž jsou komplikovanější v rámci podniknutí cesty. Velký počet žádostí o azyl v roce 2011 lze přičíst smrti Libyjského Vůdce Muammara Kaddáfího, v rámci vojenského převratu v únoru téhož roku. Poté byl zaznamenán pokles, nicméně před vrcholem krize byl počet žadatelů dvojnásobný oproti výchozímu roku. Co se týče ČR, tak zde je vidět, jak paradoxně působí počty žadatelů o azyl v souvislosti s proti uprchlickými postoji veřejnosti. Nehledě na to, že i v rámci geografické polohy uprostřed Evropy, počty zaznamenaných případů žádostí o azyl klesaly od roku 2008 až do předkrizového roku.

Následující tabulka ukazuje počet udělených povolení k pobytu ve vybraných členských státech a v EU celkem. V tomto případě byla data opět očištěna o data, které nejsou v kontextu analytické části této práce, konkrétně byly odstraněny povolení k pobytu, které byly uděleny na méně než jeden rok. V tu chvíli se jedná o krátkodobé studenty, krátkodobé pracovníky, či turisty dlouhodobějšího rázu, tedy o osoby nespádající do předem stanoveného pojmu imigrant.

Tabulka 4.3 Počet udělených povolení k pobytu delších než 12 měsíců v jednotlivých letech 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká Republika	21 625	10 608	23 988	14 322	32 513	37 246	26 841
Německo	107 157	56 857	55 721	51 943	99 256	109 846	144 256
Řecko	27 066	28 122	25 686	17 143	16 236	18 299	22 451
Itálie	406 625	271 675	314 110	162 987	115 369	130 388	100 357
Maďarsko	26 302	7 920	7 914	8 375	6 565	9 119	12 853
EU	2 099 106	1 753 407	1 759 184	1 589 114	1 287 539	1 362 217	1 348 480

Zdroj: Eurostat, 2016c, vlastní úprava

Z tabulky lze vyčíst, že v celé EU počet udělených povolení k pobytu klesl. V roce 2015 sice počet narostl na více než jeden a půl milionu žádostí, ale v pozorovaném období relativně rovnoměrně počet udělených povolení klesal. Ve vybraných zemích lze pozorovat podobný vývoj, oproti roku 2008 se v Německu, Itálii, Maďarsku a ČR v roce 2009 počet udělených povolení k pobytu velmi zmenšil, zatímco v Řecku vzrostl. Menší počet udělených povolení se dá vysvětlit v té době probíhající ekonomickou krizí, kdy pod tíhou úspor a zmenšování pracovních kapacit, nebyly členské země tak atraktivní pro pracovníky ze třetích zemí, respektive bylo k dispozici méně pracovních pozic než před tím. V roce 2010 nastal u pozorovaných zemí ČR, Itálie nárůst povolení, zatímco u ostatních další pokles. Nicméně u jediného Německa lze na konci sledovaného období nárůst oproti prvnímu pozorování, to lze vysvětlit jako projev pozitivního německého přístupu v období, kdy se začínala krize projevovat.

Důležité je rovněž sledovat také důvody, na základě kterých je jednotlivými členskými zeměmi uděleno povolení k pobytu. Metodika Eurostatu rozlišuje 4 důvody, a to rodinné důvody, vzdělávání, výdělečná činnost a důvody ostatní, pod kterými se skrývají lidé bez práce, nebo lidé pod mezinárodní ochranou. V celkovém kontextu se ve sledovaném období nastal posun zejména v kategorii, kdy povolení pobytu je uděleno na základě rodinných důvodů. V celé EU v roce 2008 bylo takto vyhodnoceno zhruba 30 % případů, zatímco v roce 2014 již více než 40 %. Naopak stále méně častým důvodem pro udělení povolení k pobytu je výdělečná činnost, jinými slovy v roce 2014 v EU dlouhodobě pobývá kvůli pracovním důvodům zhruba o 9 % bodů méně imigrantů než tomu tak bylo v roce 2008. Což může pochopitelně souviset s následky světové hospodářské krize, ale také na to bude mít vliv celkový počet lidí, kterým je uděleno povolení k pobytu. Čím více lidem bude vyhověno v záležitosti pobytu v členských státech EU na základě rodinných a jiných důvodů, tím bude menší procentuální podíl lidí, kteří

jezdí do EU čistě za obživou. Studijní důvody bývají také častějším důvodem udělení povolení k pobytu na více než jeden rok, zatímco důvody ostatní se pohybují přibližně stále na stejné hodnotě. Při migrační krizi by se logicky počet osob, kterým je uděleno povolení k pobytu z důvodu mezinárodní ochrany, což spadá pod právě pod oddíl další, měl systematicky zvedat. Ale ve sledovaném období naopak procentuální počet těchto lidí klesal, a až v posledních letech se zvedal. Zde lze najít vysvětlení, v podobě jiného udávání důvodu, kdy lidé, kteří přicházejí do EU například z Turecka, nebo Sýrie, budou udávat odůvodnění k pozitivnímu rozhodnutí o udělení pohybu spíše jako stmelování rodiny, pokud k tomu budou mít možnost.

Tabulka 4.4 Odůvodnění žádosti o povolení k pobytu v letech 2008-2014 (v %)

Země	Odůvodnění	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká Republika	Rodina	49,48	67,68	49,54	51,52	26,52	25,12	35,64
	Vzdělání	2,16	4,21	2,28	14,84	7,41	7,17	8,57
	Výdělečná č.	33,80	15,15	37,79	16,95	46,43	41,90	32,82
	Ostatní	14,56	12,96	10,38	16,69	19,64	25,81	22,97
Německo	Rodina	46,33	56,95	55,37	54,80	50,95	50,79	44,89
	Vzdělání	23,69	12,75	14,91	13,62	12,85	13,79	12,52
	Výdělečná č.	16,58	7,09	8,19	11,00	10,24	10,38	8,98
	Ostatní	13,41	23,21	21,53	20,58	25,96	25,04	33,61
Řecko	Rodina	80,75	80,50	64,42	74,22	72,89	59,30	56,33
	Vzdělání	5,35	5,29	5,15	7,57	5,19	5,87	3,72
	Výdělečná č.	8,36	9,06	6,83	8,41	6,29	6,70	9,75
	Ostatní	5,53	5,15	23,60	9,80	15,63	28,13	30,19
Itálie	Rodina	18,88	14,06	33,87	54,16	63,93	52,27	63,78
	Vzdělání	0,06	0,14	0,05	0,11	0,06	0,01	0,02
	Výdělečná č.	38,75	44,80	62,64	39,02	26,50	38,88	24,57
	Ostatní	42,31	41,01	3,43	6,71	9,51	8,83	11,64
Maďarsko	Rodina	31,96	16,14	34,22	39,27	34,11	36,31	45,85
	Vzdělání	13,29	25,34	20,22	20,20	24,07	21,67	12,74
	Výdělečná č.	41,21	37,11	24,98	24,68	25,36	16,80	13,93
	Ostatní	13,54	21,41	20,58	15,84	16,47	25,22	27,48
EU - Celkem	Rodina	31,16	30,22	33,27	36,05	40,38	37,71	40,00
	Vzdělání	16,53	20,90	20,96	21,61	19,18	17,18	18,22
	Výdělečná č.	24,39	24,50	26,58	20,49	17,81	17,46	16,60
	Ostatní	27,93	24,39	19,19	21,84	22,63	27,65	25,18

Zdroj: Eurostat, 2016c, vlastní zpracování

Při pohledu na složení žadatelů o azyl na základě jejich státní příslušnosti je patrné, že ve sledovaném období v kontextu celé EU je na prvním místě od roku 2009 zastoupen Afghánistán (v roce 2008 to byl Irák), zatímco od roku 2012 se na první místo dostává Sýrie.

To koresponduje s v té době probíhající komplikovanou situací v oblasti Blízkého východu a Afganistánu, kde od roku 2008 velice posílilo svou pozici hnutí Talibán. To mělo za následek větší angažovanost jak NATO, tak hlavně USA, které zde přesunují svojí pozornost z Iráku. Až do roku 2013 byl druhý největší počet žadatelů o azyl z Ruské federace, zde bylo by zajímavé zkoumat souvislosti, zda důvodem poklesu žadatelů z Ruska byla Ukrajinská krize, a v tu chvíli negativní mediální ohlas na EU v Rusku, nebo to byl pouze cyklický výkyv, v každém případě to potvrzuje fakt, že tedy alespoň do roku 2013 byla severní trasa migrantů velmi aktivní. Na dalších početnějších pozicích se střídavě pohybují po většinou tři hlavní skupiny států, respektive lidé z nich. První skupinou jsou země z Balkánského poloostrova, tedy Kosovo, Srbsko a Albánie. Druhou skupinou jsou zejména africké země, Somálsko a Nigérie, třetí a poslední jsou výše nezmíněné země Blízkého východu. Samostatně pak ve velké míře zástupce jižní Asie, Pákistán.

U jednotlivých členských států, lze pozorovat rozdílné specifické jevy, ale z počtu žadatelů o azyl vyplývá, že v roce 2013, se ve vzorku zemí, tak jako v celé EU, vyjma Itálie (a Řecka, z výše uvedených důvodů), zvýšil počet žadatelů o azyl původem ze Sýrie. V Itálii tedy nejvíce žadatelů o azyl pochází z afrických zemí, konkrétně Nigérie a Somálska. Ve velkém počtu do Itálie také přicházejí žadatelé původem z Pákistánu. V Řecku hledají azyl nejvíce také lidé pákistánského původu, dále pak občané původem z Afghánistánu, ale také například Gruzie. U Řecka je velmi dobře patrné, že je zemí, která přichází do styku se širokou škálou žadatelů o azyl, a to hlavně díky své specifické, dalo by se říci odříznuté, poloze. Velmi překvapivou zemí, která se objevila ve výčtu zemí původů azylantů, byla v roce 2010 a 2011 Čína. To pravděpodobně souvisí s pozitivními vztahy mezi Čínou a Řeckem v tomto období, kdy vzhledem k finanční situaci Řecka, Čína v této době investovala několik desítek milionů EUR do významných transportních společností. V Německu je situace rovněž velice proměnlivá, největší počet žadatelů o azyl pochází ze Srbska, Afghánistánu, Iráku a Íránu. Velkou část počtu žadatelů každoročně také tvoří lidé z Balkánu, Srbové byli dokonce v letech 2012 a 2013 nejčastějšími žadateli o azyl v Německu. Od roku 2013, podle původních předpokladů, roste počet žadatelů o azyl původem ze Sýrie. Maďarsko je díky vzniklé, výše zmíněné, situaci vystaveno velmi různorodému spektru žadatelů o azyl, ve smyslu jejich původu. Tradičně nejpočetnějšími zástupci jsou lidé z Afganistánu a Pákistánu. Velkou skupinu také vzhledem ke geografické poloze tvoří žadatelé z Kosova a Srbska. Do krizové situace v roce 2015, lidé ze Sýrie žádali o azyl v Maďarsku jen velmi zřídka.

Tabulka 4.5 Původ žadatelů o azyl ve vybraných zemích EU v letech 2008-2014

Země	Pořadí	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Česká Republika	1	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina
	2	Turecko	Kazachstán	Mongolsko	Bělorusko	Sýrie	Sýrie	Sýrie
	3	Mongolsko	Mongolsko	Bělorusko	Rusko	Vietnam	Rusko	Vietnam
	4	Vietnam	Turecko	Rusko	Vietnam	Bělorusko	Vietnam	Rusko
	5	Rusko	Vietnam	Turecko	Mongolsko	Rusko	Arménie	Bez státu
Německo	1	Irák	Irák	Srbsko	Afghánistán	Srbsko	Srbsko	Sýrie
	2	Srbsko	Afghánistán	Afghánistán	Srbsko	Sýrie	Rusko	Srbsko
	3	Turecko	Kosovo	Irák	Irák	Afghánistán	Sýrie	Eritrea
	4	Írán	Turecko	FYROM	Írán	FYROM	FYROM	Afghánistán
	5	Vietnam	Írán	Írán	Sýrie	Irák	Afghánistán	Irák
Řecko	1	Pákistán	Pákistán	Pákistán	Pákistán	Pákistán	Pákistán	Afghánistán
	2	Afghánistán	Gruzie	Gruzie	Gruzie	Bangladěš	Afghánistán	Pákistán
	3	Gruzie	Bangladěš	Bangladěš	Afghánistán	Gruzie	Bangladěš	Sýrie
	4	Bangladěš	Afghánistán	Albánie	Bangladěš	Afghánistán	Albánie	Bangladěš
	5	Irák	Sýrie	Čína	Čína	Albánie	Gruzie	Albánie
Itálie	1	Nigérie	Nigérie	Nigérie	Nigérie	Pákistán	Nigérie	Nigérie
	2	Somálsko	Bez státu	Pákistán	Tunisko	Nigérie	Pákistán	Mali
	3	Eritrea	Somálsko	Afghánistán	Ghana	Afghánistán	Somálsko	Gambie
	4	Ghana	Pákistán	Turecko	Mali	Senegal	Eritrea	Pákistán
	5	Afghánistán	Bangladěš	BaH	Pákistán	Tunisko	Afghánistán	Senegal
Maďarsko	1	Srbsko	Kosovo	Afghánistán	Kosovo	Afghánistán	Kosovo	Kosovo
	2	Pákistán	Afghánistán	Kosovo	Pákistán	Pákistán	Pákistán	Afghánistán
	3	Somálsko	Srbsko	Palestina	Sýrie	Kosovo	Afghánistán	Sýrie
	4	Gruzie	Turecko	Gruzie	Somálsko	Sýrie	Alžírsko	Palestina
	5	Irák	Gruzie	Srbsko	Irák	Somálsko	Sýrie	Bez státu
EU - Celkem	1	Irák	Afghánistán	Afghánistán	Afghánistán	Afghánistán	Sýrie	Sýrie
	2	Rusko	Rusko	Rusko	Rusko	Rusko	Rusko	Afghánistán
	3	Somálsko	Somálsko	Srbsko	Pákistán	Sýrie	Afghánistán	Kosovo
	4	Srbsko	Irák	Irák	Irák	Pákistán	Srbsko	Eritrea
	5	Nigérie	Kosovo	Somálsko	Srbsko	Srbsko	Pákistán	Srbsko

Zdroj: Eurostat, 2017b, vlastní zpracování

Česká republika je v podaných žádostích o azyl velmi stereotypní z hlediska původu žadatelů, o azyl u nás žádají nejvíce Ukrajinci, Vietnamci, a další lidé ruslo-slovanského původu. Ačkoli od roku 2012 byli druzí nejpočetnější žadatelé o azyl původem ze Sýrie, je nutno podotknout, že jsou tato čísla v řádech desítek, např. rok 2014 – 110 žadatelů, tedy budou-li tato čísla zhodnocena do důsledku, jde o opravdu zanedbatelný počet. Přesto se u nás lze setkat s negativními ohlasy, které vyjadřují názor, že k nám migranti nesmí přijít a nejsou vítáni.

4.2 Reakce politik Evropské Unie na migrační a uprchlickou krizi

Jak vyplývá z předchozí podkapitoly, vrchol migrační krize nastal v letech 2015 a hlavně 2016, nicméně na základě výše uvedených indikátorů lze konstatovat, že již v letech 2013 a 2014 bylo možno pozorovat signály, které ukazovaly na možné vznikající problémy. V roce 2014 byl novým předsedou Evropské komise zvolen Jean-Claude Juncker, ten krátce po svém zvolení uveřejnil desetibodový seznam priorit, přičemž jedna z nich je zaměřena právě na migraci, respektive na vytvoření nové politiky v oblasti migrace. Již v březnu 2015 předkládá Komise desetibodový plán, ve kterém jsou popsány kroky, které je nutné podniknout, aby byla krizová situace vyřešena. Kromě návrhu na spolupráci Europolu a Evropské podpůrné agentury pro azyl, nebo větší kooperaci Eurojustu a Frontexu, či rozmístění týmů v Itálii a Řecku, bylo apelováno i na boj proti pašování lidí. O měsíc později se členské země na tomto plánu shodly, a také odsouhlasily navýšení finančních zdrojů, které jsou určeny na tyto účely, tedy zejména na námořní mise, které cílily na pašeráky a překupníky operujících v oblasti Středozemního moře (European Commission, 2015c).

V květnu 2015 EU přijala Komise Evropský program pro migraci, ten měl být koncipován komplexně tak, aby nastalo zlepšení řízení migrace a migračních toků. Program obsahuje čtyři konkrétní oblasti, díky kterým by mělo dojít ke zlepšení situace, jedná se o snižování motivace k nelegální migraci, záchrana lidských životů a zabezpečení vnějších hranic, silná společná azylová politika, nová pravidla legální migrace (European Commission, 2015a). Vše je vedeno v duchu kolektivní/sdílené zodpovědnosti, tak aby bylo znát, že EU čelí této migrační krizi společně. O několik dní později přichází Rada EU spolu s Evropskou radou s vojenskou operací EUNAVFOR Med. Úkolem operace je omezit a následně zničit zaběhlý systém převaděčů a překupníků s lidmi ve Středozemním moři. Na konci května pak přichází EU s prvními konkrétními kroky k vyřešení krize. Jedná se o balíček návrhů obsahující následující opatření: mimořádnou relokační 40 000 osob, které potřebují mezinárodní ochranu, z Itálie a Řecka do jiných členských států; žádost o přesídlení 20 000 osob, které potřebují mezinárodní ochranu; akční plán EU proti pašování migrantů; pokyny pro snímání otisků a veřejná konzultace o budoucnosti směrnice o modré kartě (European Commission, 2015b). V polovině roku 2015 byla operace EUNAVFOR Med oficiálně zahájena, tedy její první fáze, ve které se pověřené jednotky snaží o monitoring a vyhodnocení situace.

Na konci června 2015 se Evropská rada na základě programu Komise usnesla na třech bodech, ve kterých je potřeba akutně pokročit. Těmito body, oblastmi jsou relokační a přesídlení uprchlíků, navracení a zpětné přebírání těchto lidí a spolupráce se třetími zeměmi (European

Council, 2015c). V návaznosti na řešení těchto bodů se sešla o měsíc později Rada pro spravedlnost a vnitřní věci, ta se zabírala především relokací a také termínem bezpečná země původu. U druhého zmíněného bodu zasedání, k urychlení vyřizování žádostí o azyl se nově mají země primárně zaměřit na bezpečné země původu¹⁵, tedy v případě EU zejména země kandidátské a potenciální kandidátské. První zmíněný bod počítá s přemístěním 32 256 osob z Řecka a Itálie, a také s přesídlením dalších 22 504 osob, které potřebují mezinárodní ochranu (European Council, 2015d). V září téhož roku Evropská komise představuje další, v pořadí druhý, balíček k řešení probíhající migrační krize. Jedním z mnoha bodů byl návrh na mimořádnou relokaci 120 000 osob z Řecka, Itálie a Maďarska, který doplňuje návrh z května. Rozmístění se týká osob, které jednoznačně potřebují mezinárodní ochranu. Počet přemístěných osob do jednotlivých členských států by měl probíhat podle předem nastaveného klíče, jenž je určen podle velikosti populace, velikosti HDP, průměrného počtu žádostí o azyl a míry nezaměstnanosti. Další návrh se týkal trvalého mechanismu pro přerozdělení imigrantů, aby byl do budoucna zajištěn proces přerozdělování pro situaci, která by se podobala této současné. Další bod balíčku byl zaměřen na vytvoření společného seznamu bezpečných zemí původu pro všechny země EU, tak by byl zajištěn plynulejší proces vyřizování žádostí o azyl, protože by jednotlivé správní orgány měly možnost se detailně věnovat krizovým a nestandardním případům. Další návrhy směřovaly k zefektivnění politiky návratu nelegálních imigrantů. K tomuto tématu byla vytvořena společná příručka a akční plán pro návrat, tak aby byl zajištěn mnohem lepší návratový systém a management těchto lidí. V neposlední řadě je v balíčku návrh na zvětšení úsilí na řešení vnějšího rozměru uprchlické krize, tedy hlavně na finanční pomoc zemím, které jsou v bezprostředním kontaktu a přes které de-facto lidé do Evropy míří. Jedná se zejména o Jordánsko, Libanon a Turecko (European Commission, 2015d). V té době bylo pro tyto země mobilizováno 3,9 miliard eur. S předcházejícím bodem balíčku opatření je také spjat další návrh, který je zaměřen na omezení cesty z Afriky skrz Středozemní moře. Návrh se zaměřuje na zřízení Světového fondu pro Afriku, Evropská komise pro něho vyhradila již 1,8 miliard eur a cíluje na omezení nepravdivé migrace skrz Afriku samotnou, například v oblasti Somálska, Eritrei a také v oblasti Sahelu či Čadského jezera.

V polovině září 2015 Rada EU ohlašuje přechod do druhé fáze v rámci námořní operace EUNAVFOR Med, měsíc od ohlášení již bude možno započít skutečnou aktivitu na otevřeném

¹⁵ „Podle mezinárodního práva (Ženevská konvence) a právních předpisů EU (Směrnice o azylovém řízení) je země považována za bezpečnou, pokud má demokratický systém a pokud k ní obecně a soustavně nedochází k: pronásledování, mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení, trestům, násilí nebo ozbrojenému konfliktu“ (Evropská komise, 2015b)

moři, tedy vstupovat na palubu a prohledávat plavidla, u nichž existuje podezření, že provádějí převaděčství, pochopitelně vše v souladu s mezinárodním právem. Ve stejném období byly svolány dvě zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v rozmezí osmi dnů, na nich byla řešena převážně otázka mimořádného mechanismu pro relokační. První čísla hovořila o 40 tisících osobách, které jednoznačně potřebují mezinárodní ochranu, nicméně na druhém zasedání byl počet osob rozšířen na celkových 120 tisíc osob. Dostupné zprávy však hovoří o tom, že do prosince 2016 bylo z tohoto počtu lidí přemístěno pouze 8 162 lidí.

V druhé polovině září 2015 proběhlo v Bruselu neformální setkání vedoucích představitelů členských států k řešení a stanovení priorit probíhající migrační a uprchlické krize. Výsledky jednání mají v podstatě dvojí podobu, buďto se jedná o souhrn doporučení, apelu nebo rozšíření diplomatické spolupráce, nebo v konečném důsledku a navýšení finančních prostředků a rozpočtů pro řešení krize. Na tomto neformálním setkání byla například přijata doporučení k posílení komunikace zejména s Tureckem, nebo doporučení k vytvoření tzv. hotspotů. V první polovině října 2015 proběhly dvě Rady EU, jedna Rada pro spravedlnost a vnitřní věci, druhá pro zahraniční věci. Význam obou dvou rad spočíval více méně v přípravě podkladů pro zasedání Evropské rady, která proběhla přesně v polovině října, kde byla opět největší pozornost upřena k řešení migrační krize. Výsledkem bylo znovu rozšíření strategie a komplexnímu přístupu, a to konkrétně ve třech bodech. Prvním z bodů je cílen na samotný původ migrační krize tedy na třetí země, odkud je třeba zastavit příliv lidí. V tomto ohledu se zaměřit na jednání s Tureckem, zejména při nadcházejícím summitu v la Valletě. Podle Rady je velice důležité zvládnout management v postižených oblastech tak, aby byl zajištěn uprchlíkům přístup ke vzdělání či zaměstnání, s ohledem na jejich dlouhodobý pobyt, v rámci přijímacího a readmisního řízení, ať už se budou nacházet na území Evropy nebo Turecka. Dalším z bodů bylo zlepšení přístupu na vnějších hranicích, tak aby byla posílená ochrana a postupem času byl zaveden integrovaný systém ochrany a správy vnějších hranic. V tomto druhém bodu byl zakomponován požadavek na zvýšení využití potenciálu FRONTEXu, a co nejdříve posílit jeho funkčnost, tak aby byl mohl co nejdříve vytvořen evropský společný systém pohraniční a pobřežní stráže. Posledním souborem priorit pak byl přístup k přílivu uprchlíků respektive zajišťování jejich navrácení. Zde se jedná zejména o urychlení zřízení dalších hotspotů, k jejichž správnému fungování jsou potřeba skupiny expertů z jednotlivých členských zemí, tak aby docházelo k identifikaci, registraci, snímání otisků prstů a přijímání žadatelů pokud možno v co nejkratším časovém úseku (European Council, 2015b). Na konci října 2015 v rámci Lucemburského předsednictví Rady EU, bylo aktivováno opatření pro

politickou reakci na krizi IPCR (akronym z anglického Integrated Political Crisis Response). Přínos tohoto opatření spočívá ve zřízení internetového nástroje, kde budou jednotlivé země, potažmo Komise a Evropská služba pro vnější činnost, vkládat a sdílet aktuální informace o dění z oblastí, které jsou přímo postižené tak, aby mohla být data co nejdříve zpracována a vyhodnocena.

Lídi jednotlivých členských zemí EU se 12. listopadu 2015 setkali se svými protějšky z vybraných afrických zemí, a v kontextu probíhající krize konzultovali záležitosti, které povedou k posílení spolupráce a řešení nastalé krize. Výstupem toho summitu byl opět další akční plán a politické prohlášení. V rámci akčního plánu se všechny strany shodly na pěti bodech, které se dají jednoduše opět shrnout takto: snaha o řešení příčin migrace, boj proti převaděčství migrantů a obchodování s lidmi, ochrana osob migrujících do Evropy, spolupráce v oblasti podpory legální migrace a společný postup při navracení a zpětného přebírání migrantů (European Council, 2015f). V ten samý den po summitu svolal předseda Evropské rady Donald Tusk neformální setkání se předsedů vlád a hlav států, kde se předmět jednání zaměřil hlavně na nadcházející diskuzi a spolupráci s Tureckem.

Na konci listopadu 2015 proběhlo zmiňované zasedání s Tureckem. Už před samotným setkáním byli zástupci EU odhodláni diskutovat a vyjednat alespoň dílčí pozitivní výsledky. Hned po skončení bylo jednání označeno jako výrazný krok k uvolnění migrační krize, respektive ke zmírnění jejím dopadů. Nelze totiž očekávat, že vyřešení problému s jednou tranzitní zemí bude mít za následek ukončení krize. Všechny informace a výstupy z jednání hovoří o jakési vzájemné dohodě, a společnému přístupu, nicméně skutečnost je nutno vnímat trochu jinak. Zástupci EU v čele s Donaldem Tuskem oslovili Turecko s tím, že něco potřebují, a také s tím, že mají něco, čím budou své požadavky kompenzovat. V konečném součtu EU přináší návrh obnovení procesu přistoupení Turecka do EU, kdy v první fázi budou summity mezi oběma subjekty frekventovanější a více uspořádanější. K tomu EU přislíbuj prozatím 3 miliardy eur jako podporu a pomoc k zvládnání náporu syrských a dalších uprchlíků, kteří v té době mířili přes Turecko do Evropy. Jinými slovy jejich pozdržení/zastavení na území Turecka, protože si lze jen těžko představit, že by tito lidé cestovali do Turecka pro to, aby tam zůstali, vzhledem k pozici a krokům prezidenta Erdogana. A jako poslední přídavek se EU zavazuje k dokončení jednání o bezvízovém režimu pro Turecké občany, a to nejpozději do října roku 2016. Na oplátku Turecko přijímá a podepisuje se pod společný akční plán a proklamuje, že se bude aktivně podílet na řešení migrační krize, a to zejména v návaznosti na situaci, která panuje v Sýrii. Turecko také za zmiňovanou podoboru přislíbuj lepší podmínky pro osoby, které

potřebují mezinárodní ochranu a lepší strategii řízení migrace. Samotný akční plán je koncipován jako společná výzva EU a Turecka, a je rozdělen do dvou částí, z nichž každá je zaměřená zvlášť na kroky Turecka a zvlášť na kroky EU. První část je reakcí zaměřenou přímo na aktuální krizi, respektive jak Turecku ulevit od náporu, kterému čelí. Jednotlivé body v podstatě korespondují s výše zmíněnými kroky. Druhá část plánu je cílena na posílení spolupráce hlavně ve smyslu předcházení ilegální migraci, nalezení společných postupů k boji proti pašerákům a obchodníkům s lidmi, větší spolupráci na úrovni FRONTEXu a Europolu, a v konečném důsledku omezení nahodilé migrace jako takové (European Council, 2015e).

V polovině prosince 2015 předkládá Komise další z řady balíčků, tentokrát se balíček týká ochrany vnějších hranic EU a zlepšení managementu uprchlíků, kteří již jsou na území EU. Komise navrhuje zřízení evropské pohraniční a pobřežní stráže, díky které by byla zajištěna bezpečnost v rámci vnitřního prostoru EU, potažmo Schengenského prostoru. Podle balíčku opatření by měla mít tento útvar k dispozici alespoň 1500 expertů, kteří by se měli být k dispozici v případě nutnosti do tří dnů, dále by měla agentura nově disponovat vlastním technickým zázemím a zdroji a oproti FRONTEXU až zdvojnásobit počty trvalých zaměstnanců (v průběhu času by se měl počet těchto pracovníků zvýšit až na jeden tisíc). Společnou pobřežní a pohraniční stráž by měla být k dispozici každému členskému státu tak, aby byla využita při případných komplikacích, a zároveň by se jednotlivé národní pobřežní stráže zodpovídaly té Společné, aby byla zajištěna maximální efektivita v řešení krizových situací. V návrhu se rovněž uvažuje o zmocnění k provádění operací na území třetích zemí. Následujícím bodem v balíčku byla navržena Komisí povinná systematická kontrola občanů EU při přechodu do vnějšího prostoru EU a jejich následnému návratu. Zde by se mělo jednat o kontrolu dokumentů, ty budou ověřovány v databázích Interpolu nebo v Schengenském informačním systému. Tyto kontroly mají potvrdit platnost a relevanci dokumentů aby na území EU nevstupoval neoprávněný držitel. U tohoto bodu byl rovněž vznesen požadavek na co nejrychlejší přesun k dokumentům s biometrickými identifikátory, tak aby při kontrole nebyly žádné pochybnosti o nepravosti nebo autentičnosti těchto dokumentů.

Několik dní po návrhu balíčku Komise se 17. a 18. prosince 2015 sešla Evropská rada, ta zhodnotila stav dosud provedených respektive neprovedených opatření a shodla se na tom, že je potřeba v některých oblastech urychlit proces jejich aplikace. Podle jednotlivých vyjádření a hlavně jakési sebereflexe se Evropská rada domnívá, že EU nastavila dosavadní strategii na výbornou, nicméně v některých oblastech nastalo určité zpoždění. Konkrétně tedy Rada poukazuje, že je nutno urychlit práci na těchto segmentech: ochrana vnějších hranic EU,

doposavadní fungování relokace a navrácení žadatelů o azyl, kooperace se zeměmi odkud uprchlíci přicházejí a hlavně praxe při zakládání a provozu hotspotů (European Council, 2015a).

Rok 2016 začal setkáním ministrů zahraničních věcí, kde bylo dohodnuto, že již může být implementována rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2240. Díky splnění všech podmínek ve druhé fázi operace EUNAVFOR Med, lze na základě této rezoluce nyní obsadit plavidla, které jsou prokazatelně používány pro pašování lidí. Na začátku února se členské země dohodly, jak pokryjí náklady spojené s humanitární pomocí pro uprchlíky v Turecku. Z příslibených 3 miliard eur se 2 miliardy rozloží na členské státy podle jejich podílu na HND EU, zbylá miliarda poputuje přímo z rozpočtu EU. Dne 12. února Rada přijímá doporučení k řešení otázky dodržování, nebo spíše nedodržování schengenského acquis v Řecku. Doporučení v podstatě míří na to, co nefunguje, tedy zlepšit a zrychlit přijímání uprchlíků, posílit lidské zdroje, zaměřit se na lepší kvalitu snímání otisku prstů a okamžitě začít s procesem navrácení uprchlíků do země původu (European Council, 2016c). Další zasedání Evropské rady proběhlo 18. a 19. února, jeho výsledek, tedy přijatá rozhodnutí jsou podobná jako na přecházejících summitech. Rada zdůrazňuje, že je třeba potřeba dosáhnout zlepšení v těchto oblastech: uvedení do provozu všech plánovaných hotspotů, zlepšit fungování správy vnějších hranic, docílit znovuoobnovení správného fungování schengenského prostoru, poskytnout humanitární pomoc kde je potřeba, ne jen v prostoru EU, a primárně se zaměřit na plnou implementaci akčního plánu s Tureckem (European Council, 2016a).

Druhé jednání mezi představiteli členských států EU a Turecka se uskutečnilo 7. března. Obě strany dosáhly konsensu v tom, že došlo k jistému zlepšení situace, nicméně počet osob, které nelegálně míří z Turecka do Řeka je stále příliš vysoký. Aby se situace nadále zlepšovala, byl předseda Rady Donald Tusk pověřen rozpracováním několika návrhů, mezi nimi například urychlení bezvízového styku mezi Tureckem a EU nebo rychlejší výplata finančních prostředků Turecku. Dále pak vytvoření zón na syrském území, za účelem humanitární ochrany uprchlíků, nebo vytvoření plánu na přesídlení a zároveň výměnu syrských občanů z řeckých ostrovů do Turecka, za stejný počet z Turecka do EU. Další Evropská Rada na sebe nenechala dlouho čekat, 17. a 18. března se Rady také zúčastnili zástupci Turecka, a byly probrány výše zmíněné návrhy. To nejdůležitější opatření bylo vyjednáno s účinností od 20. března a jeho hlavním cílem mělo být rozbití převaděčských sítí a tudíž celého byznysu s pašeráctvím. Návrh spočívá ve dvou fázích, kdy v té první každý nelegální migrant, který od 20. března překročí řecko-turecké hranice, bude navrácen zpět do Turecka, v druhé fázi bude opačným směrem, tedy z Turecka do EU bude přesídlen stejný počet osob, ale budou to ti, kteří mají právo na

mezinárodní ochranu (European Council, 2016b). Na návrh Rady se 6. dubna výbor stálých zástupců na projednání vytvoření společné pohraniční stráže, ta by měla fungovat se sdílenou odpovědností a zajišťovala by integritu vnějších hranic EU.

Komise představila 4. května 2016 svůj návrh na reformu společného evropského azylového systému. Tato reforma by se měla týkat zejména dublinského systému. Systém by měl být spravedlivější, účinnější a solidárnější směrem k členským státům. Systém by měl celkově odrazovat od zneužívání, mělo by nastat posílení a zlepšení systému EURODAC a v neposlední řadě by měla být zřízena agentura EU pro otázky azylu. Na konci května 2016 Rada pro zahraniční věci hodnotí postup operace EUNAVFOR Med, a zároveň prodlužuje její mandát o jeden rok. Na začátku června 2016 přichází Komise s dvěma návrhy, jedním z nich je nastavení nového režimu komunikace s partnerskými zeměmi, které by se mělo týkat právě migrace. Jistým způsobem EU přiznává, že samotná komunikace, popřípadě sdílení informací s partnerskými zeměmi selhalo, a toto selhání se ukázalo jako jedna z příčin zhoršení situace. Další návrh se týkal reformy udělování tzv. modré karty. Z dat, která má evropská Komise k dispozici, je zjevné, že vysokoškolsky vzdělaní lidé z třetích zemí upřednostňují jiné vyspělé země, před zeměmi EU. Tato reforma by měla, zjednodušit udělování této karty, a tudíž pomoci přilákat vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, do členských zemí, návrh obsahuje například jednotný systém udělování a plošné využití v celé EU.

Na začátku druhé poloviny roku 2016 se představitelé EU zaměřují na zasedání Evropské rady na řešení situace ve Středomoří, respektive na problémy vyplývající ze Středomořské migrační trasy. Rada zdůrazňuje, že je potřeba vytvořit rámec pro spolupráci se zeměmi, kterých se tato cesta dotýká, ve smyslu tranzitu. V polovině července téhož roku Komise předkládá v pořadí již druhý balíček návrhů v rámci reformy společného evropského azylového systému. Hlavní prioritou je harmonizování celé procedury podání žádosti o azyl, spolu s jejím zjednodušením a zkrácení doby jejího trvání (European Commission, 2016a). Spolu s tímto balíčkem návrhu, byla projednána i otázka společného rámce přesídlování pro osoby potřebující mezinárodní ochranu, jehož hlavní myšlenkou je vytvořit přijatelné podmínky a hlavně bezpečnou cestu do EU. Na konci srpna 2016 je operace EUNAVFOR Med opět hlavním tématem politického a bezpečnostního výboru, nově jsou k dosavadním úkolům připojeny další dva, a to výcvik libyjské pobřežní stráže a uplatňování nařízení o zbrojním embargu OSN u libyjských vod. Na základě konečného schválení z poloviny září 2016, zahajuje svou činnost 6. října Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. Hlavním úkolem agentury je monitorovat vnější hranice a provádět její integrovanou správu, spolupracovat

s jednotlivými členskými státy a rozpoznat a řešit případné bezpečnostní hrozby. Na konci roku 2016 výbor stálých zástupců spolu s Evropským parlamentem schvalují dočasné posílení kontrol na vnitřních hranicích s cílem zvýšení bezpečnosti uvnitř prostoru EU.

Na začátku února 2017 se vedoucí představitelé EU sešli na neformálním summitu spolu s libyjskými zástupci. Na tomto setkání bylo přijato prohlášení o nutnosti zastavení přílivu migrantů a žadatelů o azyl, přicházející do Evropy ze severní Afriky, zejména Libye. Stavebním kamenem zastavení toků je prohloubení spolupráce s Libyí a narušení systému převaděčství. V souvislosti se schválením dočasně posílených kontrol na vnitřních hranicích z konce roku 2016, Rada 7. února přijímá doporučení k prodloužení trvání těchto kontrol, zároveň doporučuje Německu, Rakousku, Švédsku, Dánsku a Norsku zavedení dočasných hraničních kontrol v některých nejvytíženějších úsecích (European Council, 2017).

4.3 Reakce politik Německa na migrační a uprchlickou krizi

Německo bylo vždy přívětivé k přijímání migrantů, To je zjevné už jen z pohledu na tradiční tureckou menšinu v zemi. Důvodů, proč tolik uprchlíků vyhledává útočiště v Německu, a v konečném důsledku i do něho cestuje, může být několik. Zcela jednoznačně jde o to, jak se ekonomicky zemi daří (respektive jak je její úroveň prosperity vnímána), jaká je sociální podpora, a pravděpodobně nejdůležitější faktor, jaké jsou v zemi již vytvořené sociální konexe. V několika posledních letech byly v Německu v oblasti migrační politiky činěny kroky k její liberalizaci, a to zejména vzhledem k povědomí o existenci pomalého, ale jistého stárnutí populace. Nutno také zmínit, že Německo bylo první, a také jednou z mála zemí EU, které vytvářelo podmínky pro přijímání dočasných uprchlíků ze členských zemí, ve kterých nastala krizová situace. Toto lze ukázat na příkladu, kdy mezi lety 2013 a 2014 Německo vytvořilo prostor pro 20 tisíc lidí z těchto zemí. Nicméně ve druhé polovině roku 2015 již bylo jasné, že velké přívaly uprchlíků si budou žádat větší pozornost.

V létě 2015 přijímá Německá vláda první azylový balíček, a to na základě zhoršení situace v podobě zvýšeného počtu migrantů, ten vstoupil v platnost 24. října 2015. Jeho obsah se zaměřuje na nalezení finančních prostředků ze spolkového rozpočtu, tak aby bylo možno zřídit ubytování pro příchozí uprchlíky. Dalším bodem balíčku je mířeno na zrychlení vyřizování žádostí o azyl. Jedním z dalších oblastí pak je pokud možno co nejrychleji integrovat uprchlíky, u kterých je pravděpodobné, že v Německu zůstanou, tedy uprchlíky ze Sýrie, Iráku nebo Íránu. Naopak u uprchlíků, kteří by měli zemi opustit, budou činěny kroky, aby opustili zemi co nejdříve. V neposlední řadě pak byly Albánie, Kosovo a Černá hora uznány jako

bezpečné země původu (Engler, 2016). Vedle výše zmíněného balíčku již dlouhodobě Německo pracuje s tzv. Königsteinským klíčem, kdy na základě daňových výnosů a počtu obyvatel je určen počet přerozdělených imigrantů. V té době velký příliv migrantů spolu s balíčkem přijatým na jejich akomodaci vyvolal velké znepokojení na politické scéně, zejména v Bavorsku, které má na základě klíče přijmout druhý největší počet žadatelů o azyl. Vzhledem k jeho pozici u rakouských hranic zde žádají o azyl i lidé, kteří zde podle klíče nepatří, to se pochopitelně v Bavorsku odráží na vlně nevole. Na základě vyjádření kancléřky Angely Merkelové ze září 2015 by kvóty pro příjem uprchlíků, kteří jsou na útěku kvůli válečným a humanitárním, neměly mít horní hranici. Zároveň však poukazuje na to, že lidé, kteří jsou ekonomičtí migranti, budou muset zemi opustit. Dne 13. září německá vláda schvaluje obnovení kontrol na hranicích s Rakouskem. Zde se jedná o první opatření, které je restriktivní směrem k migraci (Němec, 2015). Další politický krok, který sice na první pohled nesouvisí s migrační krizí, ale do jisté míry je jejím odrazem, byl projednáván na konci září. Jednalo se o zrušení plánu na snížení daňové zátěže. Peníze, které by měly být uvolněny v souvislosti se snížením daně z příjmu, byly přesunuty na imigrační politiku.

V listopadu roku 2015 byl schválen druhý azylový balíček, v něm je důležitým bodem postupné zřizování dalších speciálních příjmových center tak aby, byli čekající lidé co nejdříve zaregistrováni. V budoucnu je pak počítáno s návrhem že, spolkový úřad pro migraci bude žádosti vyřizovat do jednoho týdne. A stejně tak rychle by měl rychle řešit i deportaci ilegálních migrantů, v následujících měsících ale navrácení migrantů zpátky poněkud vázlo. Podle dostupných dat v roce 2015 bylo v Německu podáno více než jeden milion žádostí o azyl, pouze třetina z nich je oprávněná, respektive přijata. Ovšem deportováno zpět bylo pouze 20 tisíc uprchlíků (Bělka, 2016a). Na přelomu října a listopadu Německá vláda obnovuje hraniční kontroly na hranicích s Českem a Francií, ovšem pouze v namátkové podobě.

Rok 2016 nepřinesl žádné zásadní legislativní kroky, byl spíše ve znamení hodnocení a politické debaty, a to zejména díky umírnění krizové situace. Na začátku roku 2016 Německé úřady přiznávají, že ztratily zhruba 130 tisíc lidí, kteří podali žádost o azyl. Část z nich se pravděpodobně vydala hledat svou zemi pobytu do dalších členských zemí, ostatní pak nelegálně pobývají na území Německa. V polovině roku pak některé města z Porýní vykazují běžence, kteří zde nebyli oficiálně přiděleni vládou. Běženci pak z menších měst, do kterých byli přiděleni, odcházejí zase zpátky směrem k Vestfálsku a Porýní (Bělka, 2016b). Probíhající rok 2017 se ponese ve znamení nadcházejících parlamentních voleb, kde bude v argumentaci pro, a proti jednotlivým stranám sehrávat migrační politika roli z jiného úhlu pohledu.

4.4 Reakce politik Řecka na migrační a uprchlickou krizi

Spolu s Itálií je Řecko ze sledovaných zemí nejvíce zasaženo příchodem uprchlíků, co se tedy prvního kontaktu s EU týče. Drtivá většina uprchlíků míří do Řecka po moři, vždyť na některé ostrovy je to z tureckého území pouze v řádech kilometrů. S ohledem na finanční a dluhovou krizi, která v té době v Řecku probíhala (a stále ještě probíhá), je logické, že kroky a samotné politiky byly spíše v oblasti řízení a managementu uprchlíků, než ve finančních výdajích. Kvůli zvyšujícímu se počtu příchozích a přípluvších lidí na začátku roku 2015 řecké úřady začínají selhávat v registraci uprchlíků a začínají je pouštět přes hranice dále na sever do Bývalé jugoslávské republiky Makedonie (FYROM). Situace se týká zejména oblasti Amigdaleza severně od hlavního města. V dubnu 2015 se Řecké ministerstvo pro migraci žádá regionální a městské úřady o uvolnění a přípravu vhodných míst, kde by bylo možno za co nejnižší náklady ubytovat nově příchozí žadatele o azyl. V polovině roku, kdy se situace začíná zhoršovat, vláda umísťuje přes pět stovek policejních jednotek k severním hranicím, tak aby strážníci dohlíželi na přechody migrantů. 8. července vláda schválila zákon, který umožňuje dětem uprchlíků získat řecké občanství, pokud navštěvovaly základní školu v Řecku a alespoň jeden z jeho rodičů je v Řecku legálně po dobu 5 let.

V druhé polovině roku 2015 je již situace neudržitelná, a ačkoli Řecko v listopadu provádí první relokační uprchlíků, ze severu uzavírá hranici FYROM. Úřady oznamují, že nadále budou propouštět pouze lidi, kteří pocházejí ze Sýrie, Iráku a Afghánistánu, což má za následek jednak hromadění lidí v prostoru okolo hranic, a také s tím související nevole zde držených lidí. Na začátku prosince 2015 Řecko uzavírá odchozí kemp Idomeni, ten se po zavření hranic stává pouze slepou ulicí, lidé z tohoto tábora jsou rozmístěni do různých oblastí (BBC, 2016). Na začátku roku 2016 se situace nelepší, řecká vláda zřizuje novou instituci pro řízení migrační krize, ten je poprvé oficiálně svolán v březnu. Jeho členové jsou jednotliví náměstci a představitelé ministerstva obrany, úřadu pro migraci a ochranu obyvatelstva, zástupců orgánu pro námořnictví a zástupci regionů Makedonie a Thrákie. Prvního března Řecko žádá EU o finanční pomoc ve výši 480 milionu eur, aby mohlo zajistit přístřeší pro dalších 100 tisíc uprchlíků, o které se není schopna ze svých zdrojů postarat (The Guardian, 2016). V polovině roku 2016, v souvislosti s pokusem o puč v Turecku, se přílivy uprchlíků zdvojnásobují, to vyvolává pochopitelně velké znepokojení už v tak pro Řecko složité situaci.

4.5 Reakce politik Itálie na migrační a uprchlickou krizi

Itálie čelí podobným výzvám, jako Řecko. Vzhledem ke geografické pozici je zjevné, že až na malé výjimky, většina lidí míří do Itálie přes moře. Nicméně cesta je daleko složitější a nebezpečnější, jelikož se nejedná o pár kilometrů, jako v případě Řecka, ale spíše desítky. V tomto ohledu byla situace daleko ostřeji sledována, jelikož při takto dlouhé cestě do Itálie zahynulo hodně lidí. Pochopitelně i složení uprchlíků, respektive jejich původ je odlišný, jak již bylo nastíněno v první části této kapitoly.

Itálie s migračními proudy bojuje již delší dobu, proto její reakce tíhne spíše směrem k EU. Několikrát se italská vláda snažila dojednat sdílenou zodpovědnost na evropské scéně, nicméně bez výsledku. Nápomocné řešení přichází až v podobě operací Triton a v pozdější fázi EUNAVFOR Med. Ve chvíli, kdy začalo být patrné, že s velkými přílivy si Itálie sama neporadí, začala zejména Evropská Komise velmi úzce spolupracovat s italskou vládou a velmi se tedy podílela na jakési stabilizaci. Do konce roku 2015 se místním orgánům ve spolupráci s institucemi podařilo identifikovat šest lokací hotspotů pro identifikaci a registraci žadatelů, přičemž ten nejdůležitější na ostrově Lampeduso zprovoznit. Dále byly zajištěny lidské zdroje na fungování těchto hotspotů a jejich organizaci, zajistit infrastrukturní kapacity, relokovat 143 uprchlíků do dalších členských zemí, navrátit přes 14 tisíc ilegálních migrantů. Krátce po začátku roku 2016 se Komise shodla na tom, že v období 2014-2020 bude Itálii poskytnuta více než 560 milionů euro na potřeby související s migrační krizí a ochranou hranic (European commission, 2016b).

4.6 Reakce politik Maďarska na migrační a uprchlickou krizi

V Maďarsku je situace poněkud jiná, než v předchozích dvou zmíněných zemích, a liší se i od prvně zmíněného Německa, jelikož také není první zemí se, kterou migranti přijdou do styku, ale pouze ji procházejí. Rovněž samotná země a její postoj k migraci nenabízí příhodné podmínky k pobytu, otázkou samozřejmě zůstává, kolik z uprchlíků by v Maďarsku mělo v plánu zůstat i kdyby k nim byl chován pozitivním postoj, jako například v Německu.

Největší počet imigrantů a žadatelů o azyl začal přicházet do Maďarska na jaře 2015. V průběhu léta se počet těchto lidí zvedl na, pro Maďarsko, neúnosnou míru. Maďarsko kvůli Řecku, které není schopno plnit povinnosti dány Schengenskou úmluvou, začíná jednat. Maďarská vláda se rozhodla a velice kontroverzní krok, kdy již v létě 2015 nařizuje stavbu pohraničního plotu na hranicích se Srbskem (International organization for migration, 2016b). Nově vystavěný pohraniční plot svůj primární úkol částečně splnil, jelikož vlnu lidí zastavil, a

donutila je najít si jinou cestu. Proto na podzim roku 2015 stavba zdi pokračuje směrem k chorvatsko-maďarské hranici. Po dokončení staveb se výsledek projevuje takřka okamžitě, kdy z řádek tisíců migrantů za den, nyní Maďarské úřady evidují případy pouze v desítkách, tato situace pak trvala až do února 2016. Ovšem plot nebyl nekonečný, a proto maďarské úřady zaznamenaly nárůst ilegálního překročení hranic na konci února, kdy lidé obcházejí plot přes Rumunsko. V březnu 2016 je v Maďarsku vyhlášen nouzový stav na celém území kvůli, jak uvádějí sami maďarští představitelé, nepředvídatelnému stavu a obav z toho co se stane, když byla podle nich uzavřena Balkánská trasa.

4.7 Reakce politik České republiky na migrační a uprchlickou krizi

Jelikož je Česká republika jen zřídka kdy konečnou destinací pro uprchlíky, z pravidla je naopak pouze tranzitní zemí, migrační tlaky se zde téměř vůbec neprojevily. V podstatě kromě odmítavého a negativního postoje na evropské politické scéně, spolu se dalšími členy Visegradské skupiny, a lehce zvýšené ochrany hranic se o žádnou reakci ani nejedná. Jediným za zmínku hodným krokem bylo vypracování strategie migrační politiky České republiky, v ní se zástupci ČR zavazují k dostání povinností a závazků, které vyplývají ze vztahu s EU a zajistí bezpečnost svých občanů s ohledem na nelegální migraci. O to je spíše zajímavé, i s ohledem na data s předchozí částí této kapitoly, jak se od roku 2015 stává migrační krize populárním tématem, a to jak v médiích, tak na politické scéně.

Na základě údajů českého statistického úřadu a databázi ministerstva vnitra české republiky v roce 2015 zažádalo o azyl v ČR poprvé 1240 jedinců, nejvíce 569 z Ukrajiny a s migrační krizí spojenou Sýrií 129 lidí (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016). Ačkoli více než polovina žádostí na konci téhož roku byla stále v procesu řízení, celkově byl azyl udělen 71 lidem. V roce 2016 počet lidí, kteří o azyl v ČR žádali poprvé, o něco menší konkrétně 1213, nejvíce opět z Ukrajiny 356 a z Iráku 142 (Ministerstvo vnitra České republiky, 2017). Na konci roku 2016 byla opět více než polovina žádostí v procesu řízení, ovšem oproti roku 2015 bylo kladně vyřízeno více než dvojnásobné množství žádostí o azyl – 148.

5. Závěr

Migrace je v současné době globální jev, do jisté míry lze její vývoj předvídat, obvykle se projevuje jako následek válečného konfliktu, přírodních katastrof nebo nízké kvality života, potažmo chudoby. Z velké části ji však předvídat nelze, proto se migrační krize a problémy spojené s náhlou neregulární migrací řeší až za běhu mnohdy s velkým zpožděním. Velký vliv na migraci jako takovou a zejména její proměnu v posledních desetiletích, kterou si ne všichni uvědomují, má globalizace. Cestování a přesun z místa na místo je nyní jednodušší než kdykoliv předtím, pokrok v informačních technologiích dovoluje být lidem v kontaktu takřka kdekoli s kýmkoliv, také manipulace s financemi je velmi snadná, díky tomu, že jsou peníze uloženy na bankovních účtech a není potřeba je držet ve fyzické podobě.

Evropská unie je samozřejmě velice jedinečný subjekt, který se chová a postupuje jinak při řešení problémů než například Spojené státy americké nebo jiné samostatné státy. Nicméně v rámci migrační krize lze konstatovat, že její jednotlivé články, tedy národní v státy určitých oblastech selhaly, a tudíž Evropská unie selhala jako celek. Ačkoli řešení migrační krize bylo a je otázkou řešení problému, který již nastal, a je nutné ho řešit za pochodu, lze spekulovat o tom, zda Evropská unie mohla lépe předvídat a lépe se připravit. Klíčem by byla propracovanější a hlavně společná migrační politika, ovšem v období před migrační krizí byla daleko důležitější otázkou krize finanční a její vyřešení, tudíž se všeobecně diskuze neubírala směrem k otázkám, do té doby neaktuální, migrační politiky.

Cílem diplomové práce bylo zmapovat a zhodnotit migrační trendy, komparovat migrační politiku Evropské unie s politikami vybraných zemí a identifikovat hlavní výzvy pro tuto migrační politiku. Provedená analýza částečně potvrdila počáteční hypotézu, v roce 2014 absolutně vzrostl počet žadatelů o azyl v Evropské unii, ovšem již od roku 2009 počet žadatelů o azyl postupně rostl, nejedná se tedy o jednorázový, ale kontinuální nárůst ve sledovaném období 2008-2014. U celkového počtu imigrantů nebyl počet osob v roce 2008 absolutně větší než 2014, nicméně počet imigrantů v roce 2009 klesl a poté rostl až do roku 2014. Rovněž národnostní skladba žadatelů o azyl se oproti prvnímu sledovanému období změnila, od roku 2013 žádalo o azyl nejvíce lidí ze Sýrie, což v předchozích letech nebylo časté. Počet žadatelů o azyl z Afghánistánů zůstal i nadále vysoký jako v předchozích letech, ovšem naproti tomu zásadně klesl počet žadatelů o azyl z Ruska.

V otázce řízení migrační krize, respektive jejího managementu, byla Evropská unie a její orgány letargická a velmi pomalá. Ostatně vůbec první zasedání Evropské rady, které odstartovalo následné snahy o řešení, nebylo svoláno na základě zvyšujícího se počtu imigrantů, uprchlíků a žadatelů o azyl, bylo svoláno, protože lidé, kteří se snažili dostat do Evropy, utonuli. Jinými slovy, až po tom co byl celý svět médií informován o tragické události ve Středozemním moři, evropská politická elita začala reagovat. V období od dubna 2015 do roku 2016 se vedoucí představitelé EU sešli 12 krát, včetně neformálních schůzek a summitů s dalšími aktéry. Nicméně i po přičtení aktivity Evropské komise je přidaná hodnota k řešení a řízení krize velmi malá, výstupy ze zasedání jsou v malých obměnách totožné, formulace cílů a priorit jsou vágní a příliš obecné. Jenom pro nastínění, trvalo více než tři čtvrtě roku, než mohla být zahájena námořní operace EUNAVFOR Med v plném rozsahu, do té doby tato operace fungovala pouze jako pozorovací mise. Další příklad lze pozorovat v doporučeních Rady Evropské unie Řecku, na začátku února byly Řecku namísto systematické pomoci, uděleny doporučení, podle kterých by mělo zlepšit fungování svých hranic.

Samozřejmě na poli Evropské unie vznikly i kroky, které posunuly řešení problematiky migrace vpřed a pomohly alespoň k částečnému vyřešení a zmírnění dopadů migrační krize. Například byla vytvořena Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, a do nedávna to vypadlo, že se vyřešila otázka Turecka v souvislosti s jeho postavením v migrační krizi a jeho potenciálního vstupu do Evropské Unie. V tuto chvíli se ocitá Evropská unie na rozcestí, jelikož migrační krize přispěla k debatě o jejím směřování, respektive ještě více rozdělila tábory, které usilují buďto o hlubší integraci, nebo naopak o oproštění se od vlivu „velkého, byrokratického a všerozhodujícího“ Bruselu. Doposud tomu v dějinách vývoje Evropské unie a společenství bylo tak, že každá krize byla vyřešena hlubší integrací a posunula integraci o krok dále. Momentálně čelí Evropská unie několika výzvám v oblasti migrace, a to podle autora: výzvě ve smyslu populace a populačního vývoje, výzvu v oblasti vnímání migrantů, respektive jejich integrace do společnosti a výzvě, jak migrační politiku naformulovat, aniž by v budoucnu musela řešit krizi jako nyní.

Není tajemstvím, že evropská populace stárne, rodí se méně dětí a lidé se dožívají delšího věku, než tomu bylo v minulém století. Některé státy podle koeficientu fertility vymírají, jiné sice statisticky ne, ale jejich vysoký počet dětí na rodinu zvyšují právě imigranti. Proto je velkou výzvou, jak nastavit migrační politiku tak, aby řešila demografickou krizi, protože v jistém momentě populace nebude jen stárnout, ale začne i vymírat. V tomto ohledu by byla například vhodná politika pečlivého výběru kvalifikovaných a vzdělaných jedinců,

která by je spolu s jednoduchým udělením víz a povolením k pobytu lákala k setrvání a zabydlení se na území Evropské unie. Tak jako to funguje například v Číně, která usnadňuje příchod lidem z celého světa, pokud jsou čínskou vládou chtění a jsou pro ekonomiku nebo jinak pro společnost přínosní. Cestou by taktéž mohl být pečlivý výběr imigrantů takovým způsobem, aby byli po co nejmenších celcích integrováni do již fungující společnosti. Další výzvou pro migrační politiky, respektive její sub politiky, je otázka vypořádání se s negativním pohledem někdy až xenofobními náladami k příchozím imigrantům. Ačkoli nelze generalizovat, velká část obyvatel Evropské unie není spokojena s dosavadním způsobem přijímání uprchlíků a imigrantů. A v tomto kontextu spolu se stále častějšími projevy násilí, je tato část populace velmi náchylná vhodit při volbách do volební urny hlas, těm stranám a zástupům, kteří v tomto ohledu chtějí omezit příchod migrantů. K tomu v některých případech spekulují nad samotným pokračováním celé Evropské unie. Hlavní výzvou pro migrační politiku a potažmo celou Evropskou unii bude, zda po skončení krize, respektive po stabilizaci neregulérního přílivu imigrantů, bude nadále fungovat. Jak již bylo řečeno, v dosavadních dějinách krize vždy posunula Evropskou unii vpřed, nyní se však zdá, že se situace naklání spíše k fungování či nefungování unie.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. ISBN 978-80-248-3333-0.

HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495.

KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C.H. Beck, 2014. 386 s. ISBN 978-80-7400-502-2.

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KeyPublishing, 2014. 71 s. ISBN 978-80-7418-228-0.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KeyPublishing, 2015. 94 s. ISBN 978-80-7418-230-3.

SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.

SCHEU, Harald Christian a Michal ČÁSTEK. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. 120 s. ISBN 978-80-7408-031-9.

UNITED NATIONS. Department Of Economic and Social Affairs. *International Migration Policies: Government Views and Priorities*. New York: United Nations, 2013a. 107 s. ISBN 978-92-1-151512-1.

Internetové Zdroje

AMERICAN IMMIGRATION COUNCIL, 2016. *How the United States Immigration System Works* [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <https://www.americanimmigrationcouncil.org/research/how-united-states-immigration-system-works>

ANDERSON, Stephanie, 2016. *How is the Government changing Australia's immigration policy?* [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/news/2016-11-07/how-is-the-government-changing-australias-immigration-policy/7996964>

BBC, 2016. *Greece moves thousands of migrants from Idomeni camp* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-36358891>

BĚLKA, Michal, 2016a. *Deportace z Německa vážnou. Stačí, když migrant „ztratí“ doklady* [online]. Idnes.cz, 09. 02. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemecko-deportace-neuspesnych-zadatelu-o-azyl-fq2-/zahranicni.aspx?c=A160209_110404_zahranicni_mlb

BĚLKA, Michal, 2016b. „*Pravému Německu*“ došla trpělivost. *Běžence pošle, kam podle kvót patří* [online]. Idnes.cz, 30. 08. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/severni-poryni-vestfalsko-bezenci-kvoty-fps-/zahranicni.aspx?c=A160830_135717_zahranicni_mlb

BURKE, Jason, 2017. *Refugees risking lives to reach bright lights of Johannesburg* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/16/refugees-risking-lives-to-reach-bright-lights-of-johannesburg>

CEPOL, 2016. *The European police college*. [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.cepola.europa.eu/who-we-are/european-police-college/about-us>

COOPER, Betsy, 2005. *Norway: Migrant Quality, Not Quantity* [online]. [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/norway-migrant-quality-not-quantity>

CRUSH, Jonathan, 2008. *South Africa: Policy in the Face of Xenophobia* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/south-africa-policy-face-xenophobia>

EFIONAYI D., J. M. NIEDERBERGER, P. WANNER, 2005. *Switzerland Faces Common European Challenges* [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/switzerland-faces-common-european-challenges>

ENGLER, Marcus, 2016. *Germany in the refugee crisis – background, reactions and challenges* [online]. Heinrich Böll Foundation, 22. 04. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <https://pl.boell.org/en/2016/04/22/germany-refugee-crisis-background-reactions-and-challenges>

EURACTIV, 2012. *The European Pact on Immigration and Asylum*. [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/social-europe-jobs/linksdossier/the-european-pact-on-immigration-and-asylum/#ea-accordion-further-reading>

EUROPEAN COMMISSION, 2015a. *A European Agenda On Migration* [online]. Brussels: European Commission, 13. 5. 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION, 2015b. *European Commission makes progress on Agenda on Migration* [online]. Brussels: European Commission, 27. 5. 2015 [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5039_en.htm

EUROPEAN COMMISSION, 2015c. *Joint Foreign and Home Affairs Council: Ten point action plan on migration* [online]. Luxembourg: European Commission, 20. 4. 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4813_cs.htm

EUROPEAN COMMISSION, 2015d. *Refugee Crisis: European Commission takes decisive action* [online]. Strasbourg: European Commission, 9. 9. 2015 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5596_en.htm

EUROPEAN COMMISSION, 2016a. *Completing the reform of the Common European Asylum System: towards an efficient, fair and humane asylum policy* [online]. Brussels: European Commission, 13. 07. 2016 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2433_en.htm

EUROPEAN COMMISSION, 2016b. *Managing the refugee crisis Italy: state of play report* [online]. Brussel: European Commission, 10. 2. 2016 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/italy_state_of_play_report_en.pdf

EUROPEAN COUNCIL, 2015a. *Conclusions on migration - European Council (17 December 2015)* [online]. Brussels: European Council, 17. 12. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/17-euco-conclusions-migration/>

EUROPEAN COUNCIL, 2015b. *European Council, 15/10/2015* [online]. Brussels: European Council, 15. 10. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2015/10/15-16/>

EUROPEAN COUNCIL, 2015c. *European Council, 25-26/06/2015* [online]. Brussels: European Council, 26. 06. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2015/06/25-26/>

EUROPEAN COUNCIL, 2015d. *Justice and Home Affairs Council, 20/07/2015* [online]. Brussels: Council of the European Union, 20. 07. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/07/20/>

EUROPEAN COUNCIL, 2015e. *Meeting of heads of state or government with Turkey - EU-Turkey statement, 29/11/2015* [online]. Brussels: Statements and remarks, 29. 11. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement/>

EUROPEAN COUNCIL, 2015f. *Valletta Summit on migration, 11-12/11/2015* [online]. Valletta: European Council, 12. 11. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/11-12/>

EUROPEAN COUNCIL, 2016a. *European Council Conclusions on migration (18 February 2016)* [online]. Brussels: European Council, 19. 02. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/18-euco-conclusions-migration/>

EUROPEAN COUNCIL, 2016b. *EU-Turkey statement, 18 March 2016* [online]. Brussels: Foreign affairs, 18. 03. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

EUROPEAN COUNCIL, 2016c. *Schengen evaluation of Greece: Council adopts recommendation to address deficiencies in external borders* [online]. Brussels: Home Affairs, 12. 2. 2016 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/12-schengen-evaluation-of-greece/>

EUROPEAN COUNCIL, 2017. *Schengen area: Council recommends prolongation of internal border controls* [online]. Brussels: European Council 07. 02. 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/07-prolongation-border-controls/>

EUROPEAN PARLIAMENT, 1999. *Tampere European Council 15 and 16 October 1999* [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

EUROPOL, 2016a. *About Europol* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>

EUROPOL, 2016b. *History* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/content/page/history-149>

EUROSTAT, 2015. *Migration and migrant population statistics* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

EUROSTAT, 2016a. *Asylum and first time asylum applicants - annual aggregated data (rounded)* [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00191&plugin=1>

EUROSTAT, 2016b. *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded)* [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z:

EUROSTAT, 2016c. *First permits by reason, length of validity and citizenship* [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resfirst&lang=en

EUROSTAT, 2016d. *Immigration by age, sex and broad group of citizenship* [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_imm2ctz&lang=en

EVROPA 2045, 2015. *Multikulturalismus* [online]. [cit. 2016-11-05]. Dostupné z: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=7&tema=176>

EVROPSKÁ KOMISE, 2010. *Akční plán pro Stockholmský program* [online]. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:jl0036>

EVROPSKÁ KOMISE, 2011. *Základní práva* [online]. Brusel: Evropská komise, 18. 01. 2011 [cit. 2016-01-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/index_en.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2013. *Občanství EU* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/citizen/index_cs.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2015a. *EU treaties* [online]. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_en.htm

EVROPSKÁ KOMISE, 2015b. *Evropský seznam „bezpečných zemí původu“* [online]. Brusel: Evropská komise, 09. 09. 2015 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_safe_countries_of_origin_cs.pdf

EVROPSKÁ KOMISE, 2016. *Eurojust*. [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/criminal/judicial-cooperation/eurojust/index_en.htm

FRONTEX, 2016. *Mission and tasks* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/about-frontex/mission-and-tasks/>

GREENBERG, Jon, 2015. *Ramos: 40% of undocumented immigrants come by air* [online]. [cit. 2016-12-08]. Dostupné z: <http://www.politifact.com/punditfact/statements/2015/sep/08/jorge-ramos/ramos-40-undocumented-immigrants-come-air/>

HOTCHKISS, Michael, 2016. *Tighter enforcement along the U.S.-Mexico border backfired, researchers find* [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <https://www.princeton.edu/main/news/archive/S46/09/98E57/index.xml?section=topstories>

HUNTINGTON, Samuel P., 2000. *Reconsidering Immigration: Is Mexico a Special Case?* [online]. [2016-12-09]. Dostupné z: <http://www.cis.org/AmericanIdentity-USMexicoImmigrationPolicy>.

CHISHTI M., D. MEISSNER AND C BERGERON, 2011. *At Its 25th Anniversary, IRCA's Legacy Lives On* [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/its-25th-anniversary-ircas-legacy-livest>

CHISHTI M., F. HIPSMAN AND I. BALL, 2015. *Fifty Years On, the 1965 Immigration and Nationality Act Continues to Reshape the United States* [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/fifty-years-1965-immigration-and-nationality-act-continues-reshape-united-states>

INGLIS, Christine, 2004. *Australia's Continuing Transformation* [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/australias-continuing-transformation>

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION, 2016a. *Global Migration Trends Factsheet* [online]. [cit. 2016-010-08]. Dostupné z: <http://gmdac.iom.int/global-migration-trends-factsheet>

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION, 2016b. *Migration Issues in Hungary* [online]. [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.iom.hu/migration-issues-hungary>

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie: Listina základních práv Evropské unie. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010 [cit. 2016-04-18]. ISBN 978-928-2425-725. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/st06655.cs08.pdf>

MÁNERT, Oldřich, 2015. *V JAR vzplálo xenofobní násilí. Nejste tu vítáni, slýchají přistěhovalci* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/v-jar-zazehlo-xenofobni-nasili-dz2-/zahranicni.aspx?c=A151110_103058_zahranicni_ert

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. *Terminologická slovník* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. *Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za jednotlivé měsíce v roce 2015* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 20. 01 2016 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/cs-stat-prosinec-2015-5-pdf.aspx

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017. *Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za jednotlivé měsíce v roce 2016* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 13. 01 2017 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/cs-stat-prosinec-2016-pdf.aspx

MLADÁ FRONTA DNES, 2016. *PŘEHLEDNĚ: Imigrace, Rusko, teror, daně. Co chtějí Clintonová a Trump?* [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-postoje-trump-clintonova-dbv-/zahranicni.aspx?c=A161107_150738_zahranicni_san#space-a

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. [cit. 2016-04-012]. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1492612464476&uri=CELEX:32013R0604>

NĚMEC, Adam, 2015. *Německo znovu zavádí hraniční kontroly, zastavilo vlaky z Rakouska* [online]. Idnes.cz, 13. 09. 2015 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemecka-vlada-chce-prechodne-opet-zavest-hranicni-kontroly-po3-/zahranicni.aspx?c=A150913_163652_zahranicni_san

OECD, 2017. *International Migration Database* [online]. [cit. 2016-010-08]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=MIG&lang=en>

PARLIAMENT OF AUSTRALIA, 2010. *Australia's Migration Program* [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BN/1011/AustMigration

PHIPPEN, Weston J., 2016. *Australia's Controversial Migration Policy* [online]. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/04/australia-immigration/480189/>

POLITIFACT, 2016. *Promises about Immigration on The Obameter* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.politifact.com/truth-obameter/promises/obameter/subjects/immigration/>

THE FEDERAL COUNCIL OF SWISS GOVERNMENT, 2014. *Change in immigration system: Yes to popular initiative aimed at stopping mass immigration* [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/gov/en/start/dokumentation/medienmitteilungen.msg-id-51948.html>

THE FEDERAL STATISTICAL OFFICE OF SWITZERLAND, 2016. *Population* [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/population.html>

THE GUARDIAN, 2016. *Refugee crisis: European leaders demand urgent support for Greece* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/01/refugee-crisis-european-leaders-demand-urgent-support-for-greece>

THORUD, E., E. MOSLI, M. S. HENNINGSEN and J. HAAVARDSHOLM, 2013. *International Migration 2011-2012 – IMO report for Norway* [online]. [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/ima/internasjonale_rapporter/oecd_imo_rapport.pdf

UNESCO, 2015. *Migrant/Migration* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/international-migration/glossary/migrant/>

UNITED NATIONS, 2013b. *International Migration Report 2013* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://esa.un.org/unmigration/documents/worldmigration/2013/Full_Document_final.pdf

UNITED NATIONS, 2013c. *Population Facts* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: http://esa.un.org/unmigration/documents/The_number_of_international_migrants.pdf

UNITED NATIONS, 2014 *Definition of Migration Policy Variables*. Population Division [online]. United Nations Department of Economic and Social Affairs. 2014, s. 13–15 [cit. 2016-10-08]. Dostupné z: http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/InternationalMigrationPolicies2013/Report%20PDFs/d_definitions%20of%20migration%20policy%20variables.pdf

UNITED NATIONS, 2015a. *International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/cmw.htm>

UNITED NATIONS, 2015b. *The universal declaration of human rights* [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml#a13>

UNITED NATIONS, 2016. *244 million international migrants living abroad worldwide, new UN statistics reveal* [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2016/01/244-million-international-migrants-living-abroad-worldwide-new-un-statistics-reveal/>

UNITED STATES DEPARTMENT OF STATE, 2016. *The Immigration Act of 1924 (The Johnson-Reed Act)* [online]. [2016-12-09]. Dostupné z:
<https://history.state.gov/milestones/1921-1936/immigration-act>

WU, Yuning, 2013. *Chinese Exclusion Act* [online]. [2016-12-09]. Dostupné z:
<https://www.britannica.com/topic/Chinese-Exclusion-Act>

Seznam zkratek

CEPOL	European Union Agency for Law Enforcement Training
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
EUNAVFOR Med	MED European Union Naval Force Mediterranean
EURODAC	European Dactyloscopy
EUROJUST	The European Union's Judicial Cooperation Unit
EUROPOL	European Police Office
EUROSUR	European Border Surveillance System
FBI	Federal Bureau of Investigation
FRONTEX	European Agency for the Management of External Borders
FYROM	The Former Yugoslav Republic of Macedonia
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
IOM	International Organization for Migration
IPCR	Integrated Political Crisis Response
LPR	Lawful Permanent Residents
NATO	North Atlantic Treaty Organization
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSN	Organizace spojených národů
SCIFA	Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 3.1 Příliv imigrantů do vybraných zemí v letech 2003-2014 (v počtech osob)	22
Tabulka 3.2 Komparace migrační politiky Evropské unie s politikami vybraných států	33
Tabulka 4.1 Imigranti ve vybraných členských státech EU v jednotlivých letech 2008–2014 (v počtech osob).....	35
Tabulka 4.2 Počet žadatelů o azyl ve vybraných členských státech EU v jednotlivých letech 2008-2014.....	35
Tabulka 4.3 Počet udělených povolení k pobytu delších než 12 měsíců v jednotlivých letech 2008-2014.....	37
Tabulka 4.4 Odůvodnění žádosti o povolení k pobytu v letech 2008-2014 (v %).....	38
Tabulka 4.5 Původ žadatelů o azyl ve vybraných zemích EU v letech 2008-2014	40
 Graf 3.1 Příliv imigrantů do vybraných zemí v letech 2003-2014.....	22

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. dubna 2017

Milan Klobušíak